

Metsähallituksen selvitys Selkämeren kansallispuiston perustamisedellytyksistä

Kansikuva: Jari Kostet

© Metsähallitus 2009

50 kpl

Edita Prima Oy, Helsinki

Sisällys

1 Yhteenveto	5
2 Taustaa	7
2.1 Tähänastinen valmistelu.....	7
2.2 Kansallispuiston tarkoitus.....	7
3 Selkämeren Natura 2000 -alueiden tilanne	9
4 Kansallispuiston raja	11
4.1 Yhteistoiminta-alue.....	11
4.2 Natura-alueet kansallispuistossa.....	11
4.3 Yleiset alueet.....	14
5 Julkisyhteisön omistamien alueiden mahdollinen liittäminen kansallispuistoon ...	17
5.1 Rauman alueita liitetään osaksi kansallispuistoa.....	17
5.2 Rauman saaristoalueita rauhoitetaan yksityisinä luonnonsuojelualueina – niitä ei tule mukaan kansallispuistoon.....	18
5.3 Luonnonsuojelulain 22§:n tulkinta tässä tapauksessa.....	18
5.4 Kansallispuistolakiin tarvittavat tarkennukset.....	19
5.5 Valtion ja julkisoikeudellisen yhteisön välinen sopimus.....	20
5.6 Selkämeren kansallispuiston hoitokunta.....	21
6 Kansallispuiston rauhoitusmääräysten paikalliset erityispiirteet	22
6.1 Kalastus.....	22
6.2 Metsästys.....	22
7 Uuden kansallispuiston perustamisen vaatimat lisäresurssit	25
7.1 Nykytila.....	25
7.2 Kansallispuiston toiminnan kustannukset.....	25
8 Yhteenveto ehdotuksista ja perustamisen keskeiset edellytykset	28
8.1 Yhteenveto Metsähallituksen ehdotuksista.....	28
8.2 Kansallispuiston perustamisen keskeiset edellytykset.....	29
Liitteet	
Liite 1 Selkämeren kansallispuisto, ehdotus.....	31
Liite 2 Ehdotettu Selkämeren kansallispuisto Kustavin alueella.....	32
Liite 3 Ehdotettu Selkämeren kansallispuisto Uudenkaupungin alueella.....	34
Liite 4 Ehdotettu Selkämeren kansallispuisto Pyhärannan alueella.....	36
Liite 5 Ehdotettu Selkämeren kansallispuisto Rauman alueella.....	37
Liite 6 Ehdotettu Selkämeren kansallispuisto Eurajoen alueella.....	38
Liite 7 Ehdotettu Selkämeren kansallispuisto Luvian alueella.....	39
Liite 8 Ehdotettu Selkämeren kansallispuisto Porin alueella.....	40
Liite 9 Ehdotettu Selkämeren kansallispuisto Merikarvian alueella.....	42

1 Yhteenvedo

Ehdotukseen Selkämeren kansallispuiston perustamisesta sisältyy eräitä kansallispuistojen hoidon periaatteisiin ja kansallispuistojärjestelmään liittyviä periaatteellisia kysymyksiä, jotka edellyttävät erityistä harkintaa. Näitä ovat mm:

- LsL 22§ soveltaminen ensimmäistä kertaa. Ratkaisuilla voi olla merkittävä vaikutus ei pelkästään perustettavaan kansallispuistoon vaan yleisemminkin kansallispuistojen hallintaa ja hoitoa koskeviin periaatteisiin. Tässä syntyy ennakkotapaus, joka vaikuttaa tuleviin käytäntöihin;
- yhteistoiminta-aluekäytännön soveltaminen. Ratkaisu on toimiva saaristo- ja meripuistoissa, mutta tätä on aiemmin käytetty vain Saaristomeren kansallispuiston yhteydessä;
- Etelä-Suomen kansallispuistoja koskevat metsästäyskäytännöt; ja
- Natura-alueitten maanhankinnan loppuun saattaminen. Saaristo- ja meripuistot ovat luonteeltaan hajanaisia. Siksi suojeleuhjelmien toteutuksessa tulee alueiden hankkimisella valtiolle varmistaa, että perustettavasta kansallispuistosta tulee hallinnollinen ja toiminnallinen kokonaisuus ja ettei perustamalla hajanaisia yksityisiä luonnonsuojelualueita vaikeuteta puiston toimivuutta.

Metsähallitus katsoo, että jos Selkämeren kansallispuisto perustetaan, tämä olisi luontevinta toteuttaa valtion omistamille saarille, luodoille, rannikon kosteikkoalueille sekä vesialueille Kustavin, Uudenkaupungin, Pyhärannan, Rauman, Eurajoen, Luvian, Porin ja Merikarvian kunnissa. Kansallispuiston runkona olisi 10 Natura 2000 -aluetta, joita yhdistäisi ulkosaariston ja avomeren yleisvesialue sisäisten aluevesien ulkorajalle saakka. Näistä muodostuisi Selkämeren kansallispuiston yhteistoiminta-alue. Kansallispuiston pinta-ala olisi perustamisvaiheessaan 1 587 ha maata sekä 3 868 ha vettä kylänrajojen sisäpuolella ja 108 000 ha yleistä vesialuetta. Kansallispuiston ulkopuolelle jäisi kappale Porin edustan merialuetta, jonne valmistellaan tuulipuiston perustamista ja merenalaisen soranoton aloittamista. Kansallispuiston sisään tulisi myös kolme ”aukkoa”, jotka käsittäisivät Uudessakaupungis-

sa, Raumalla ja Porissa 50 ha yleisiä luotoja sekä 1 210 ha niitä ympäröivää merialuetta, koska nämä ovat suosittuja vesilintujen metsästysalueita. Näistä esitetään asetuksella perustettavaksi sellaiset luonnonsuojelualueet, joilla vesilintujen syysmetsästys ja hallin metsästys on mahdollista. Näin rajattuna kansallispuiston pituus olisi 157 km ja leveimmillään se olisi 16 km.

Kansallispuiston toimivuuden ja painoarvon kannalta olisi toivottavaa, että perustamisen jälkeen kansallispuistoon voidaan liittää Rauman kaupungin – myöhemmin ehkä muidenkin kuntien – omistamia saaria ja vesialueita siten kuin kaupunki harkitsee. Toinen vaihtoehto olisi, että kaupungin omistamista saaristoalueista tai osasta niitä muodostettaisiin yksityinen luonnonsuojelualue. Koska luonnonsuojelulaki ei tarkemmin määrittele julkisoikeudellisen yhteisön alueiden liittämisen prosessin yksityiskohtia tai alueiden hallintaa ja hoitoa liittämisen jälkeen, on tähän tarpeellista varautua Selkämeren kansallispuistoa koskevaa lakia säädettäessä ottamalla lakiin mm. määräykset Metsähallituksen koko kansallispuiston hallintaviranomaisena, hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnasta, viranomaispäätösten tekemisestä sekä menettelystä vuokraus- ja käyttöoikeussopimuksien laadinnassa. Tämän lisäksi on tarpeen, että ympäristöministeriö ja Metsähallitus allekirjoittaisivat Rauman kaupungin kanssa ennen kansallispuiston perustamista esisopimukset liitettävistä alueista sekä liittämisen prosessin ja alueiden hoidon yksityiskohdista. Mikäli liittäminen toteutetaan, Metsähallitus on lisäksi valmis asettamaan Selkämeren kansallispuiston hoitokunnan, joka edistäisi eri toimintojen yhteensovittamista Metsähallituksen, kuntien, muiden viranomaisten ja järjestöjen välillä.

Selkämeren kansallispuistossa olisi kalastus mahdollista samalla tavoin kuin tähänkin saakka. Metsästyksen osalta ehdotetaan käytäntöä, joka vallitsee Etelä-Suomen kansallispuistoissa. Se mahdollistaa hirven ajon puistossa, muu metsästys olisi kiellettyä. Supikoiran ja minkin pyyntiä suositaan ulkosaaristossa ja se – kuten myös hallien ja muiden liian runsaslukuisiksi tai vahingolliseksi käyneen eläinlajin yksilöiden vähentäminen – sekä Luvian Säpin mufflonkan-

nan säätely, voidaan toteuttaa luonnonsuojelulain 15§:n nojalla kansallispuistossa.

Uuden kansallispuiston toiminnan käynnistäminen ei ole mahdollista ilman lisäresursseja alueiden hoitoon, sillä saariston kansallispuistojen hoito on kallista. Metsähallituksella ei ole ennestään henkilökuntaa alueella. Lähellä uutta puistoa tulisi voida avata uusi Metsähallituksen toimipiste. Lisäksi Turusta käsin toimiva erätarkastaja voi vastata kansallispuiston valvonnasta yhdessä muun henkilökunnan, merivartioston ja poliisin kanssa. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen edellyttää luonnon ja kulttuuriperinnön inventointeja vuosina 2009–2010. Kansallispuiston huoltoa ja hoitoa varten tarvitaan iso huoltovene, mahdollisesti leasing-sopimuksella. Metsähallituksen arvion mukaan viiden ensimmäisen toimintavuoden aikana tarvitaan 150 000 euron vuotuinen määräraha kansallispuiston infrastruktuurin rakentamiseksi sekä lisäksi käyttökustannuksiin 185 000 € vuodessa.

Metsähallitus katsoo, että Selkämeren kansallispuisto voidaan perustaa vain edellyttäen, että

- Metsähallitus nimetään kansallispuistolaisa hallintaviranomaiseksi koko kansallispuistossa

- kansallispuiston maapinta-ala on jo perustamisvaiheessaan yli 1 000 ha ja mahdollisimman suuri osa vielä toteuttamattomista Natura-alueista (2 855 ha) hankitaan valtiolle
- kansallispuistossa on samat säädökset ja toimintaperiaatteet koko alueella
- esisopimukset Rauman kaupungin kanssa on allekirjoitettu ennen hallituksen esityksen antamista eduskunnalle
- valtio saa takeet siitä, että Rauman kaupungin alueista vähintään pääosa Natura-verkostoon kuuluvista osista liitetään kansallispuistoon sen perustamisen jälkeen
- Metsähallitukselle osoitetaan Selkämeren kansallispuiston toiminnan käynnistämiseen yhteensä 750 000 € jaksotettuna viiden vuoden ajalle sekä vuosittain 185 000 € hoidon ja ylläpidon kustannuksiin

Tämän selvityksen on valmistellut erikoissuunnittelija Jouko Högmänder ja sen on hyväksynyt Metsähallituksen luontopalvelujen johtoryhmä 13.11.2008.

2 Taustaa

2.1 Tähänastinen valmistelu

Ajatus Selkämeren kansallispuiston perustamisesta on lähtenyt liikkeelle ruohonjuuritasolta ja sitä on aktiivisesti viety eteenpäin paikallisin voimin: Satakunnan luonnonsuojelupiiri esitti vuonna 1995 ympäristöministeriölle Raumanmeren kansallispuiston perustamista ja Vakka-Suomen luonnontyöt teki aloitteen Selkämeren kansallispuistosta vuonna 1996. Ehdotukset yhdistettiin ja asiaa on valmisteltu useassa eri yhteistyöhankkeessa Uudenkaupungin ja Rauman kaupunkien toimesta 1990-luvun lopulta näihin päiviin saakka. Selkämeren kansallispuiston perustaminen on jo pitkään kuulunut Satakuntaliiton virallisiin kärkihankkeisiin. Se on myös mukana yhtenä toimenpide-ehdotuksena Lounais-Suomen ympäristökeskuksen laatimassa Lounais-Suomen ympäristöohjelma 2007–2012 -asiakirjassa. Uudenkaupungin hankkeen ehdotus ”Selkämeren suunnitellun kansallispuiston toteuttamisselvitys” on julkaistu raporttina v. 2004. Se ei johtanut jatkotoimiin kaupungin taholta. Rauman kaupungin selvitys on nähtävillä kaupungin web-sivustolla (<http://www.rauma.fi/ymparisto/smkp.htm>) ja siitä johtuvat ehdotukset ympäristöministeriölle on tarkoitus käsitellä kaupunginvaltuustossa vuoden 2008 lopulla.

Tähän asti tehdyt ehdotukset kansallispuistosta perustuvat kaikki Natura 2000 -varauksiin Kustavin ja Merikarvian välisellä saaristoalueella. Kansallispuiston perustamisasiaa on matkan varrella tukenut Rauman kaupungin tekemä periaatepäätös siitä, että kaupungin omistamat saaristoalueet (noin 1300 ha saaria ja 5000 ha vesialueita) – tai osa niistä – voitaisiin liittää kansallispuistoon. Näillä kaupungin saarilla olisi huomattava merkitys kansallispuiston suojeluarvoille, virkistyskäytölle ja yhteiskunnalliselle painoarvolle. Samalla Selkämeren kansallispuisto olisi ensimmäinen suomalainen kansallispuisto, johon on liitetty julkisoikeudellisen yhteisön omistamia alueita luonnonsuojelulain 22§:n mahdollistamalla tavalla. Rauman kaupungin kanta omien saaristoalueittensa tulevaisuudesta tarkentunee valmistelun edistyessä. Tässä selvityksessä lähdetään siitä, että Rauman kaupungin periaatepäätös tulee toteutumaan kansallispuiston perustamisen jälkeen.

2.2 Kansallispuiston tarkoitus

Metsähallituksen näkemys kansallispuiston tähänastisessa valmistelussa on ollut se, että tärkeintä on vastata saariston ja rannikon luontoa ja kulttuuriperintöä uhkaaviin haasteisiin siltä osin kuin tämä on mahdollista Natura-alueiden hoitoa ja käyttöä kehittämällä. Suojelualueen muodollinen asema (kansallispuisto, tavallinen valtion luonnonsuojelualue, yksityinen luonnonsuojelualue tai yhdistelmä näistä) ei ole niin tärkeä kuin rauhoituksen sisältö, sen toimivuus sekä eri tahojen yhteistyön ja riittävien resurssien varmistaminen suojelu- ja hoitokysymyksissä.

Selkämeren kansallispuistosta käydyssä julkisessa keskustelussa on varottu kuitenkin lausumasta sellaista kantaa, että kansallispuistolla, tavanomaisella valtion suojelualueella tai yksityisillä suojelualueilla ei olisi mitään eroa. Sen sijaan on pyritty realistisesti arvioimaan kansallispuiston vaikutuksia sekä meren ja sen saarien suojeluun että luontomatkailuun.

Luonnonsuojelun kannalta saariston ja rannikon tulevaisuudelle suurimman haasteen muodostavat Selkämerellä:

- hallitsematon matkailu, saarien roskaaminen ja kuluminen sekä lintujen pesimärauhan häiritseminen
- saarien ja siellä olevien kulttuurimaisemien umpeenkasvu hoidon puuttuessa
- uusien kesämökkien rakentaminen arvokkaille luontokohteille ja suojeltavaksi suunnitelluille saarille
- uudet laivaväylät, väylien ruoppaukset, lisääntyvä laivaliikenne
- vedenalainen soranotto
- tuulipuistojen rakentaminen suojelualueiden läheisyyteen
- lämpimien lauhdevesien lisääntyvä purkamisen suojelualueille
- kalankasvatustaitosten perustaminen suojelualueiden läheisyyteen
- vesien rehevöityminen, kuolleet pohjat

Näistä uhkatekijöistä kansallispuiston perustamisella, hyvin harkituilla rauhoitusmääräyksillä sekä kansallispuiston hyvällä maineella voidaan vaikuttaa myönteisesti ehkä kolmeen ensimmäi-

seen haasteeseen. Lisäksi laivaväylien, soranoton ja tuulipuistojen suunnittelussa kansallispuistotasoinen suojelualue ehkä voi ohjata näitä toimintoja kauemmas arvokkaista alueista kuin mitä muuten tapahtuisi. Sen sijaan ei ole realistisesti odotettavissa, että kansallispuistolla olisi vaikutusta Olkiluotoon rakennettavien uusien ydinvoimaloiden lauhdevesien purkuun, kalankasvatustilastosten ympäristölupien myöntämiseen puiston ulkopuolelle tai yleensä vesien rehevöitymiseen Selkämerellä. Useimpien edellä mainittujen hankkeiden arvioinnissa Selkämeren Natura 2000 -alueilla tai niiden suojelun toteuttamismuodolla on enintään hyvin pieni vaikutus, koska luontoa kuormittava toiminta sijoittuu muille alueille.

Sekä Varsinais-Suomessa että Satakunnassa on viimeisten vuosien aikana käyty vilkasta keskustelua, joka on usein kulminoitunut siihen, että onko kansallispuisto parempi vai huonompi vaihtoehto paikkakuntalaisten kannalta kuin tavanomainen luonnonsuojelualue tai suuri joukko näitä. Molemmista maakunnissa on kansallispuiston perustamista kannatettu nimenomaan siksi, että kansallispuiston myönteisen maineen on uskottu avaavan paremmat mahdollisuudet saariston matkailun kehittämiseen sekä perinnemaisemien ja niittyjen hoitoon kuin joukon tavanomaisia suojelualueita samoilla Natura 2000 -alueilla. Kansallispuiston perustamista taas on

vastustettu peläten, että se rajoittaisi kalastusta, kalankasvatusta, metsästystä tai ihmisten vapaata liikkumista saaristossa. Edellä mainittujen kansallispuiston valmisteluhankkeiden yhteydessä on järjestetty lukuisia keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia sekä julkaistu artikkeleja ja internetisivusto aiheesta. Myös sidosryhmiä ja kuntien hallintoa on informoitu kansallispuiston tavoitteista moneen kertaan.

Selkämeren kansallispuiston tarkoitus ja tavoite olisi kiteytettävissä seuraavasti:

”Selkämeren saariston ja merialueen, näiden vedenalaisen luonnon sekä rannikon kosteikkojen suojelemiseksi ja hoitamiseksi, niihin liittyvien perinteisten luonnonkäyttötapojen turvaamiseksi sekä luontomatkailua, yleistä luonnonharrastusta, opetusta ja tutkimusta varten perustetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) mukainen Selkämeren kansallispuisto.”

Tässä selvityksessä tarkastellaan lähemmin sellaisen Selkämeren kansallispuiston toteuttamismahdollisuuksia ja -tapoja, johon liittyy yhden tai useamman julkisyhteisön maa- ja vesialueita, ja jonka yhteydessä on pinta-alaltaan vähäisempi määrä yksityisiä luonnonsuojelualueita (ns. YSA-alueet), joiden rauhoitusmääräykset ovat mahdollisimman yhteneväisiä kansallispuiston rauhoitusmääräysten kanssa.

3 Selkämeren Natura 2000 -alueiden tilanne

Tässä selvityksessä tarkastellaan Selkämeren kansallispuiston toteutusta useiden eri vaihtoehtojen pohjalta siten, että tarkastelualueena on kaikkiaan 10 Natura-verkostoon kuuluvaa aluetta Merikarvian ja Kustavin välisellä alueella. Nämä alueet muodostavat pitkän ja kapean, paikoitellen katkeilevan ketjun ulkosaaristoa ja rannikkoalueita enimmillään 157 kilometrin matkalla. Näiden Natura-alueiden maapinta-ala on kaikkiaan 5709 ha (taulukko 1). Tästä oli Metsähallituksen hallinnassa 1587 ha (28%) ja yksityisenä luonnonsuojelualueena noin 1257 ha (22%) lokakuussa 2008 (lähde: Metsähallituksen KihtiGis-kiinteistö-tietokanta).

Metsähallituksen hallinnassa on täällä kolme asetuksella perustettua luonnonsuojelualueita: Södra Sandbäckin – Sandbäckin hylkeidensuojelualue Kustavissa (2616 ha vesialuetta ja 0,1 ha luotoja), Liiklankarin vanhojen metsien suojelualue Eurajoen Olkiluodossa (55 ha) ja Säpin lehtojensuojelualue Luvialla (76 ha).

Tulevan Selkämeren kansallispuiston pinta-aloja arvioitaessa on myös huomattava, että Rauman kaupungin omistamista saarista, pinta-alaltaan noin 1300 ha, vain alle puolet on muka-

na Natura-verkostossa. Miten suuren osan näistä Rauman kaupunki mahdollisesti haluaa liittää kansallispuistoon, on vielä avoinna.

Selkämerellä on yleisiä luotoja usean kunnan alueella. Merkittävimpiä näistä ovat Uudenkaupungin Harmaaletot (27 ha), Rauman Bokreivit (29 ha) sekä Porin Räyhät (4 ha). Näillä mainituilla luotoryhmillä ja niitä ympäröivillä laajoilla matalikkoalueilla on merkitystä paitsi lintujen levähdys-, ruokailu- ja poikuealueina, myös vesilintujen metsästysalueina. Muut paitsi Räyhät kuuluvat Natura-verkostoon.

Pyhärannan saaristossa ei ole Natura-alueita, mutta Metsähallituksen hallinnassa on siellä joukko luotoja ja karikoita (Kovankivet 0,3 ha, Santamatala 0,7 ha, Väliputa 0,7 ha, Uskeli 4,5 ha, Vähä-Uskeli 0,4 ha ja Iso-Louelletto 6,3 ha – yhteensä 12,9 ha), joilla on luonnonsuojellusta arvoa. Myös Pyhärannan Rihtniemen kärjessä oleva 21,5 ha ranta- ja metsäalue on kansallispuistohankkeen kannalta kiinnostava, sillä se on eräs ainoita tieyhteyden päässä olevia Metsähallituksen alueita puiston suunnittelualueella. Alue on kuitenkin tällä hetkellä vuokrattuna puolustusvoimille.

Taulukko 1. Selkämeren Natura-alueitten maapinta-aloja.

Tunnus	Nimi	Maa-ala	Naturan sisäpuolella				
		Natura-alue yhteensä	YSA-alueet (yksityiset luonnonsuojelualueet)	Metsä-hallitus kaikki alueet	Muut alueet	MH:n kylä 894, (yleiset luodot)	MH:n muut alueet
SPA:FI0200152	Seksmiilarin saaristo	650	338	59	254	0	59
SCI:FI0200172	Katanpää	156	0	122	35	0	122
SPA/SCI:FI0200072	Uudenkaupungin saaristo	1 609	197	568	834*	45	523
SCI:FI0200073	Rauman saaristo	743	210	162	371	34	128
SPA/SCI:FI0200074	Luvian saaristo	461	23	189	248	0	189
SPA/SCI:FI0200151	Preiviikinlahti	623	53	217	353	0	217
SCI:FI0200080	Preiviikinlahti	156	11	0	145	0	0
SPA/SCI:FI0200075	Gummandooran saaristo	184	23	126	35	0	126
SPA/SCI:FI0200076	Pooskerin saaristo	778	397	109	272	0	109
SCI:FI0200077	Ouran saaristo	231	4	26	201	0	26
SCI:FI0200033	Kasalanjokisuu	117	1	8	108	1	8
	Kaikkiaan	5 709	1 257	1 587	2 855	80	1 507

* Uudenkaupungin Vekarassa Metsähallituksella on 71%:n osuus 140 ha maa-alasta (ja 1150 ha vesialueesta).

Taulukko 2. Selkämeren Natura-alueitten vesipinta-aloja

Tunnus	Nimi	Vesiala	Naturan sisäpuolella				
		Natura- alue yhteensä	YSA-alueet (yksityiset luonnonsuojelualueet)	Metsä- hallitus kaikki alueet	Muut alueet	MH:n kylä 894, (ylei- set vesi- alueet)	MH:n muut alueet
SPA:FI0200152	Seksmiilarin saaristo	16 582	48	331	16 202	87	244
SCI:FI0200172	Katanpää	208	0	208	0	0	208
SPA/SCI:FI0200072	Uudenkaupungin saaristo	55 383	35	36 948	18 399*	36 895	53
SCI:FI0200073	Rauman saaristo	4 607	44	1 707	2 856	1 284	423
SPA/SCI:FI0200074	Luvian saaristo	7 141	1	3 443	3 698	2 773	670
SPA/SCI:FI0200151	Preiviikinlahti	3 990	25	651	3 315	2	648
SCI:FI0200080	Preiviikinlahti	784	6	0	778	0	0
SPA/SCI:FI0200075	Gummandooran saaristo	3 110	98	2 240	772	629	1 611
SPA/SCI:FI0200076	Pooskerin saaristo	2 372	227	129	2 016	118	11
SCI:FI0200077	Ouran saaristo	2 842	0	76	2 766	75	1
SCI:FI0200033	Kasalanjokisuu	945	0	7	938	7	0
	Kaikkiaan	97 963	484	45 739	51 740	41 871	3 868

Taulukko 3. Selkämeren Natura-alueitten kokonaispinta-aloja

Tunnus	Nimi	Kokonais- ala	Naturan sisäpuolella				
		Natura- alue yhteensä	YSA-alueet (yksityiset luonnonsuojelualueet)	Metsä- hallitus kaikki alueet	Muut alueet	MH:n kylä 894, (yleiset alueet)	MH:n muut alueet
SPA:FI0200152	Seksmiilarin saaristo	17 232	386	390	16 455	87	303
SCI:FI0200172	Katanpää	364	0	329	35	0	329
SPA/SCI:FI0200072	Uudenkaupungin saaristo	56 981	232	37 526	19 233	36 950	577
SCI:FI0200073	Rauman saaristo	5 350	254	1 869	3 226	1 318	551
SPA/SCI:FI0200074	Luvian saaristo	7 602	24	3 632	3 946	2 773	859
SPA/SCI:FI0200151	Preiviikinlahti	4 613	78	868	3 667	2	865
SCI:FI0200080	Preiviikinlahti	940	17	0	923	0	0
SPA/SCI:FI0200075	Gummandooran saaristo	3 294	121	2 366	807	629	1 737
SPA/SCI:FI0200076	Pooskerin saaristo	3 151	624	238	2 289	118	120
SCI:FI0200077	Ouran saaristo	3 073	4	101	2 968	75	26
SCI:FI0200033	Kasalanjokisuu	1 061	1	14	1 046	7	8
	Kaikkiaan	103 663	1 741	47 325	54 595	41 961	5 375

Edellä taulukoissa 1–3 esitetyt luvut perustuvat Metsähallituksen KihtiGis-tietokantaan lokakuussa 2008. Luvut ovat Metsähallituksen omistusten ja yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta vähän todellista pienempiä, sillä maanostot ja yksityiset rauhoitukset päivittyvät järjestelmään pienellä viiveellä.

4 Kansallispuiston raja

4.1 Yhteistoiminta-alue

Selkämeren kansallispuiston rajauksesta on esitetty erilaisia vaihtoehtoja, jotka kaikki perustuvat saariston ja rannikon Natura 2000 -alueisiin sekä muihin Metsähallituksen hallinnassa oleviin alueisiin. Viimeksi mainittuihin kuuluu ennen muuta yleisiä luotoja ja yleisvesialuetta. Teknisesti paras ratkaisu kansallispuiston rajaamiseen on ns. yhteistoiminta-alue, jossa osoitetaan kansallispuiston sijainti määrittelemällä sille ulkoraja, jonka sisällä ovat valtion (Metsähallituksen) alueet muodostavat kansallispuiston.

Yhteistoiminta-alueella on tässä yhteydessä muutamia hyviä puolia. Kansallispuisto hahmotuu paremmin sekä kartalla että ihmisten mielisä. Uusia alueita hankittaessa nämä liittyvät heti osaksi kansallispuistoa ja tämän rauhoitusmääräykset tulevat viipymättä voimaan. Yleisten alueiden liittäminen kansallispuistoon näin haluttaessa toteutuu ilman, että niitä tarvitsee liittää kansallispuistokiinteistöön. Lisäksi yhteistoiminta-alueen nimi on myönteisellä tavalla velvoittava. Käytännössä Selkämeren kansallispuiston yhteistoiminta-alue (ja itse puisto) muodostuisivat useista erillisistä saaristoista ja merialueista. Luontevinta on rajata yhteistoiminta-alue olemassa olevien Natura 2000 -alueiden rajojen mukaan, mutta

siten, että eräitä Metsähallituksen alueita niiden välissä otettaisiin yhteistoiminta-alueen sisään (ne on kuvattu seuraavissa vaihtoehtoissa). Yleisvesialueiden tilannetta suhteessa yhteistoiminta-alueeseen on tarkasteltu seuraavassa kansallispuiston rajauksen päävaihtoehtojen jälkeen.

4.2 Natura-alueet kansallispuistossa

Tarkoituksenmukaisen aluekokonaisuuden muodostamisessa on useita vaihtoehtoja sekä alueen piteuden että leveyden suhteen. Tähänastisen pohdinnan kohteena on ollut mukana Kustavin ja Merikarvian väliltä 10 Natura-alue (taulukot 1–3). Tavoitteena tulee olla riittävän laajan ja yhtenäisen, helposti hahmotettavissa olevan kansallispuiston ja yhteistoiminta-alueen raja. Lisäksi erityistä huomiota on syytä kiinnittää kansallispuiston saavutettavuuteen: tarvitaan kohteita, jotka on saavutettavissa veneellä (mahinnousu mahdollista, kävijäpalveluita tarjolla avainkohteissa), mutta muutamissa kohteissa myös autolla. Merellisessä kansallispuistossa tulee olla myös riittävästi merialuetta, joka kattaa tärkeitä matalikkoalueita.

Kansallispuiston yhteistoiminta-alueen rajauksen suhteen on olemassa seuraavat päävaihtoehdot (A–C):

A Koko Selkämeren kattava ulkosaariston ja rannikon kansallispuisto

- laajin vaihtoehto
- mukana 10 Selkämeren Natura-aluetta. Kokemäenjoensuun Natura-alue on rajattu ulkopuolelle mm. tulvasuojeluhankkeiden takia.
- käsittää osia seuraavista kunnista: Merikarvia, Pori, Luvia, Eurajoki, Rauma, Pyhäranta, Uusikaupunki ja Kustavi
- eteläisin mukana oleva aluekokonaisuus on Kustavin Seksmiilarin saaristo ja pohjoisin Merikarvian Kasalanjokisuus, mukana ovat myös Preiviikinlahti ja Rähkien luodot Porissa sekä Natura-alueiden välissä muutamia Metsähallituksen luotoja ja Rihtniemen nokka Pyhärannassa. Vain tässä vaihtoehdossa on mukana mannerosia Porissa.
- kansallispuistosta tulee 157 km pitkä pohjois-etelä -suunnassa ja enimmillään 16 km leveä Kustavin Södra Sandbäckin–Sandbäckin hylkeidensuojelualueen ja Vasikkaluodon välillä ja samoin Luvian Säpin ja Porin Preiviikinlahden pohjukan välillä.
- nykyisistä Metsähallituksen alueista rajaukseen sisältyy 1 587 ha maata ja 3 868 ha vettä kylärajojen sisäpuolella
- **hyviä puolia:**
  - kansallispuisto käsittää edustavan otoksen sekä saaristoa että rannikkoa;
  - rannikon rehevistä lintuvesistä ulkosaarien lintuluodoille on suora yhteys;
  - saariston muuttuminen etelän kallioisilta luodoilta Pohjanlahden mataliin kivikkorantoihin on puiston tunnusomaisia piirteitä;
  - suurella kansallispuistolla on painoarvoa muun yhteiskunnan silmissä;
  - mukana on riittävästi Metsähallituksen maa-alueita (yli 1 000 ha);
  - kansallispuistoon pääsee autolla useassa kohdassa (Ukin Liesluoto, Pyhärannan Rihtniemi, Porin Preiviikinlahti ja Ahlainen, Merikarvian Sältö ja Kasalanjokisuus);
  - helppo järjestää kävijäpalveluja puistossa;
  - mahdollisuus tiiviiseen yhteistyöhön alueiden hoidossa sekä Rauman että Porin kanssa;
  - kahden merkittävän rannikkokaupungin osalta vallitsee tasapaino puiston suhteen;
  - ulkosaariston ekosysteemejä käsittävä pitkä suojelualue antaa mahdollisuuden seurata

ilmastomuutoksen vaikutuksia eliölajien ja luontotyyppien esiintymiseen;

- **huonoja puolia:**
  - pitkä puisto on vaikea hallita;
  - ehdotuksella suuresta kansallispuistosta voi olla enemmän vastustajia kuin ehdotuksella pienestä;
  - alueen eteläisimmissä kunnissa yleinen keskustelu on ollut ristiriitaisempaa koskien kansallispuiston perustamista

B Selkämeren ulkosaariston kansallispuisto

- laaja vaihtoehto, jossa ei kuitenkaan ole mukana rannikon lintulahtia ja niiden sisäsaaristoa (ulkopuolelle jäävät Merikarvian Kasalanjokisuus ja Pooskerin saariston rannikko-osa sekä valtaosa Porin Preiviikinlahdesta. Sen sijaan saaret Pooskerin saaristosta ja Preiviikinlahden suulla sisältyisivät rajaukseen. Ensin mainitulla alueella on Metsähallituksen hallinnassa 16 ha/12 kpl saaria, jälkimmäisellä 22 ha/8 kpl saaria ja 201 ha vesialuetta);
- mukana on 7 Natura-aluetta ja ulko-osia kahdesta, mukana on enää 2 mannerosaa (Ukin Liesluoto ja Pyhärannan Rihtniemi), joihin on tieyhteys;
- käsittää osia seuraavista kunnista: Merikarvia, Pori, Luvia, Eurajoki, Rauma, Pyhäranta, Uusikaupunki ja Kustavi;
- eteläisin mukaan ehdotettu aluekokonaisuus on Kustavin Seksmiilarin saaristo ja pohjoisin Merikarvian Ouran saaristo. Mukana on Natura-alueiden välissä muutamia Metsähallituksen luotoja;
- kansallispuistosta tulee 147 km pitkä pohjois-etelä-suunnassa ja enimmillään 16 km leveä Kustavin Södra Sandbäckin – Sandbäckin hylkeidensuojelualueen ja Vasikkaluodon välillä tai Luvian Säpin ja Preiviikinlahden pohjukan välillä;
- nykyisiä Metsähallituksen alueista rajaukseen sisältyy 1 301 ha maata ja 3 411 ha vettä kylärajojen sisäpuolella
- **hyviä puolia:**
  - edustava kokonaisuus Selkämeren ulkosaaristoa;
  - mahdollisuus yhteistyöhön Rauman kaupungin kanssa alueiden hoidossa;
  - suurella kansallispuistolla on painoarvoa;

- mukana on riittävästi Metsähallituksen maa-alueita (yli 1 000 ha);
- saariston muuttuminen etelän kallioisilta luodoilta Pohjanlahden mataliin kivikkorantoihin on puiston tunnusomaisia piirteitä myös tässä vaihtoehdossa;
- ulkosaariston ekosysteemejä käsittävä pitkä suojelualue antaa mahdollisuuden seurata ilmastomuutoksen vaikutuksia eliölajien ja luontotyypin esiintymiseen
- **huonoja puolia:**
  - kävijäpalveluja voidaan järjestää ulkosaaristossa vain muutamilla paikoilla (merkittävimmät kohteet Rauman kaupungin alueilla);
  - kansallispuistoon pääsee autolla vain Ukin Liesluodossa ja Pyhärannan Rihtniemessä, joista kumpikaan ei sovellu kävijäkohteeksi;
  - alueen eteläisimmässä kunnissa yleinen keskustelu on ollut ristiriitaisempaa koskien kansallispuiston perustamista

C Satakunnan ulkosaariston kansallispuisto

- suppea vaihtoehto, jota on valmisteltu Rauman kaupungin toimesta;
- mukana on 4 Natura-aluetta ja osia kahdesta muusta;
- käsittää osia seuraavista kunnista: Merikarvia, Pori, Luvia, Eurajoki ja Rauma
- kansallispuisto ulottuu Rauman Santakarin pookista Merikarvian Ouraan. Saaret Merikarvian Pooskerin saaristosta ja Porin Preiviikinlahden suulla sisältyisivät rajaukseen. Ensin mainitulla alueella on Metsähallituksen hallinnassa 16 ha/12 kpl saaria, jälkimmäisellä 22 ha/8 kpl saaria ja 201 ha vesialuetta);
- kansallispuistosta tulee 85 km pitkä ja laajimmillaan noin 5 km leveä Rauman Kylmäpihlajan ja sataman edustan saarien kohdalla (leveys riippuu siitä, mitä Rauman omistamia saaria puistoon tultaisiin liittämään);
- nykyisiä Metsähallituksen alueita sisältyy 541 ha maata ja 2 906 ha vettä kylänrajojen sisäpuolella;
- **hyviä puolia:**
  - edustava näyte ulkosaaristosta Satakunnan osalta;
  - ehdotus on perusteellisesti osallistettu Satakunnassa

- **huonoja puolia:**
  - Metsähallituksen hallinnassa on tällä hetkellä kovin vähän maata tämän rajauksen sisällä eikä pinta-alan kasvusta ole varmuutta, ja kansallispuisto saattaakin jäädä alle 1 000 ha kokoiseksi maa-alueiden osalta;
  - Rauman kaupungin rooli ja vastuu onnistumisesta korostuvat; kävijäpalveluja voidaan järjestää ulkosaaristossa vain muutamilla paikoilla (merkittävimmät kohteet Rauman kaupungin alueilla);
  - kansallispuistoon tai edes ihan lähelle ei pääse autolla;
  - Kustavin ja Uudenkaupungin laajat, kalliosaarien saaristot jäävät ulkopuolella, vaikka Metsähallituksella on siellä paljon omistuksia, samalla muutos etelän kalliosaarista Pohjanlahden mataliin kivikkorantoihin jää pois kansallispuistosta;
  - mahdollisuus ilmastomuutoksen seuraamiseen puistossa kapenee

Ehdotus:

Määritellään Selkämeren kansallispuiston yhteistoiminta-alue vaihtoehdon A mukaisesti (täydennettynä yleisvesialueilla, kts. seuraavassa), sillä tämä mahdollistaa kansallispuistolle jo perustamisvaiheessa riittävän suuren pinta-alan (maa-alueita 1 587 ha). Kirjataan kansallispuistolakiin maininta yhteistoiminta-alueesta, joka rajataan tarkemmin liitekartalla edellä kuvatulla tavalla. Tässä yhteydessä todetaan, että kansallispuisto käsittää valtion alueet yhteistoiminta-alueella lukuun ottamatta puolustusvoimien hallinnassa olevia alueita (tässä tapauksessa ainoastaan Pyhärannan Rihtniemen alue on vuokrattu puolustusvoimien käyttöön). Edelleen kansallispuistolakiin kirjataan mahdollisuus olemassa olevien laivaväylien ja merenkulun turvalaitteiden rakentamisesta ja ylläpidosta.

Metsähallituksen käsityksen mukaan Selkämeren kansallispuiston tulisi kattaa jo perustamisvaiheessa yli 1000 ha Metsähallituksen maa-alueita, muutoin puiston elinkykyisyys on vaarassa ja sen toiminnassa ollaan liiaksi riippuvaisia mahdollisista kuntien maiden liittämistä. Tässä kansallispuistossa on syytä kiinnittää tavallista enemmän huomiota kävijäkohteiden saavutettavuuteen. Lisäksi on välttämätöntä, että näiden 10 Natura-

alueen loppuosan toteutuksessa mahdollisimman suuri osa jäljelle jäävistä maa-alueista (2 855 ha) hankitaan Metsähallituksen hallintaan, jotta kansallispuistosta tulee hyvin toimiva. Mikäli kansallispuistoon otetaan – tämän ehdotuksen mukaan – alueita Kustavista ja Uudestakaupungista, tulisi näitä kuntia informoida ja osallistaa valmisteluun jo ennen hallituksen esityksen lausuntokierrosta, sillä ne ovat olleet jonkin aikaa syrjässä kansallispuistokeskustelusta.

4.3 Yleiset alueet

Ulkomerellä ja varsinkin Uudessakaupungissa, Pyhärannassa, Porissa ja Merikarvialla yleisvesialue ulottuu paikoitellen lahdekkeina pitkälle saarien väliin. Suunnitellulla kansallispuistoalueen yleisistä luodoista suurin osa on rajattu Natura-alueiden sisään (76 ha edellä A-vaihtoehdossa). Porin Räyhät (4 ha) ja yksittäisiä ulkokareja yleisvesillä on Naturan ulkopuolella (8 ha). Vesialueet muodostavat tärkeän osan Selkämeren kansallispuistosta. Merenpohjan suojelun painoarvo on noussut viime vuosina sitä mukaa kun tietämys Itämeren tilasta ja merenpohjan ekosysteemeistä on lisääntynyt. Selkämerellä on lukuisia matalikkoalueita, joissa on korkea biologinen tuotanto, mutta näiden inventointi ja tutkimus ovat vielä kesken.

Tulevaisuudessa kansallispuiston länsiraja voi vaikuttaa siihen, miten esim. merenpohjan soranottohankkeet tai tuulipuistot tulevat sijoittumaan. Uudenkaupungin saariston laaja Natura-alue (36 895 ha yleistä ja 18 399 ha kylänrajan sisäpuolista vesialuetta) samoin kuin Ouran saariston Natura-alue (75 ha yleistä ja 2 766 ha kylänrajan sisäpuolista vesialuetta) ovat myös Helcomin suositukseen perustuvia ”Marine and Coastal Baltic Sea Protected Areas” eli BSPA-alueita. Kansallispuiston perustaminen (ja YSA-alueiden muodostaminen) toteuttaa näiltä osin Helcomin suositusta.

Kansallispuiston (ja samalla sen yhteistoiminta-alueen) ulkorajan sijainnilla avomeren suuntaan on suuri merkitys. Olennaista on se, mihin kohtaan yleistä, Metsähallituksen hallinnassa olevaa vesialuetta kansallispuiston ulkoraja sijoittuu, ja miten tämä raja on luontevasti perusteltavissa. Tässä suhteessa määrittelyä helpottavat neljä merialueen vyöhykettä ja niiden välillä veteen piirretyt rajaviivat, ulkoapäin lueteltuna. talousvyöhykkeen ja ulkoisten aluevesien (leveys 12 mpk) raja, sisäisten aluevesien ulkoraja (uloimpien luotojen 2 m syvyyskäyrästä 500 m ulospäin), kylänrajat yleistä vesialuetta vastaan sekä Natura-alueitten ulkorajat. Yleisten vesialueitten likimääräiset pinta-alat on esitetty taulukossa 4. Kansallispuiston ulkorajan suhteen on olemassa seuraavia vaihtoehtoja (D–G):

Taulukko 4. Yleiset vesialueet sisäisillä aluevesillä sekä Natura-alueilla. Pinta-alat eivät ole aivan tarkkoja.

Kunta	Yleisiä vesiä sisäisillä aluevesillä, ha	Näistä yleisvesistä Naturan ulkopuolella, ha	Yleisvesiä Natura-alueilla, ha	Natura-alueetta sisäisten aluevesien länsipuolella, ha
Kustavi	11 117	11 030	87	
Uusikaupunki	26 775	2 120	36 895	12 240
Pyhäranta	4 070	4 070		
Rauma	7 924	6 770	1 154	
Eurajoki	5 870	5 740	130	
Luvia	15 523	12 750	2 773	
Pori	13 271	12 640	631	
Merikarvia	12 730	12 530	200	
Yhteensä	97 280	67 650	41 870	12 240

D Ulkoraja seuraa Suomen sisäisten aluevesien ulkorajaa ja Uudessakaupungissa Natura-alueen ulkorajaa

- laajin vaihtoehto, länsirajana on sisäisten aluevesien ulkoraja (kaksi poikkeusta)
- Uudenkaupungin saariston Natura-alueen ulkoraja on kansallispuiston ulkoraja siellä, missä se ulottuu kauemmas länteen (edellyttäen että Uudenkaupungin alueita tulee mukaan kansallispuistoon). Kustavin Södra Sandbäckin – Sandbäckin hylkeidensuojelualue kuuluu kokonaisuudessaan rajaukseen. Sisäisillä aluevesillä kaikki yleiset vesialueet ja niiden luodot kuuluvat kansallispuistoon.
- Porin kohdalla kansallispuisto katkeaa: Tahkoluodon ja Preiviikinlahden välinen merialue (yleistä vettä noin 8 615 ha) ei kuulu kansallispuistoon. Alueella on maakuntakaavaluonnoksessa tuulipuistovaraus ja alue, jolla valmistellaan merenalaista soranottoa
- Uudenkaupungin ja Rauman edustalla ei ole tarvetta katkaista kansallispuistoa merellä, sillä näiden kohdalla Natura-alueet ovat laajoja. Samalla kuitenkin laivaväylien ja merenkulun turvalaitteiden rakentamisen ja ylläpidon tulee olla mahdollista kansallispuistossa
- yleistä vesialuetta kuuluu kansallispuistoon noin 110 000 ha ja Metsähallituksen vesialuetta kylänrajan sisällä enimmillään 3 868 ha
- **hyviä puolia:**
  - laajat yleisvedet kansallispuistossa antavat sille ”selkärangan” ja se on pituudestaan huolimatta hahmotettavissa yhtenäiseksi kansallispuistoksi;
  - rajaus sisältää BSPA-alueet ja Natura-alueet kokonaisuudessaan;
  - melkein kaikki avomeren biologisesti arvokkaat matalikot ovat mukana;
  - potentiaaliset kiistakohteet Porin edustalla on rajattu ulkopuolelle
  - tuulivoimapuistojen rakentaminen ja merenalainen soranotto on mahdollista avomerialueella, kansallispuiston länsipuolella
- **huonoja puolia:**
  - Rauman edustan ja etenkin Luvian laajat matalikot jäävät ulkopuolelle;
  - yhteistoiminta-alue katkeaa Porin edustalla

E Ulkoraja seuraa Suomen sisäisten aluevesien ulkorajaa ja Uudessakaupungissa Natura-alueen ulkorajaa, mutta kolme suurinta yleisten luotojen ryhmää ympäröivine vesialueineen on rajattu ulkopuolelle

- laaja vaihtoehto, länsirajana on sisäisten aluevesien ulkoraja (kolme poikkeusta)
- Uudenkaupungin saariston Natura-alueen ulkoraja on kansallispuiston ulkoraja siellä, missä se ulottuu kauemmas länteen (mikäli Uusikaupunki on mukana kansallispuistossa). Kustavin Södra Sandbäckin – Sandbäckin hylkeidensuojelualue kuuluu kokonaisuudessaan rajaukseen.
- sisäisillä aluevesillä kaikki muut yleiset vesialueet ja niiden luodot (38 ha) kuuluvat kansallispuistoon, paitsi kolme aluetta, jotka rajataan ulkopuolelle vesilintujen ja hylkeiden metsästysalueina. Vesilintujen metsästys on alkanut näillä alueilla 1.6. (haahkan kesämetsästys) ja jatkunut 31.12. saakka, harmaahylkeen metsästys alkaa 16.4. ja jatkuu vuoden loppuun. Metsästysoikeus on kaikilla Suomen kansalaisilla, Metsähallituksen lupaa ei yleisellä alueella metsästyksen tarvita. Harmaaletot ja Bokreivit ovat Natura-aluetta (toteuttamistapana luonnonsuojelulaki). Kaikista kolmesta alueesta olisi hyvä perustaa asetuksella erillinen luonnonsuojelualue samanaikaisesti kansallispuiston kanssa siten, että vesilintujen metsästys voisi alkaa siellä 20.8. Nämä kolme aluetta käsittävät 1 260 ha yleistä vettä ja luotoja seuraavasti:
  - Uudenkaupungin Harmaaletot 583 ha vettä ja 27 ha luotoja (mikäli Uusikaupunki on mukana kansallispuistossa),
  - Rauman Bokreivit 81 ha vettä ja 19 ha luotoja sekä
  - Porin Rähkien alue 546 ha vettä ja 4 ha luotoja
- Porin kohdalla kansallispuisto katkeaa: Tahkoluodon ja Preiviikinlahden välinen merialue (yleistä vettä noin 8 615 ha) ei kuulu kansallispuistoon. Alueella on maakuntakaavaluonnoksessa tuulipuistovaraus ja alue, jolla valmistellaan merenalaista soranottoa
- Uudenkaupungin ja Rauman edustalla ei ole tarvetta katkaista kansallispuistoa merellä, sillä näiden kohdalla Natura-alueet ovat laajoja.

Samalla kuitenkin laivaväylien ja merenkulun turvalaitteiden rakentamisen ja ylläpidon tulee olla mahdollista kansallispuistossa

- yleistä vesialuetta kuuluu kansallispuistoon noin 108 000 ha ja Metsähallituksen vesialuetta kylänrajan sisällä enimmillään 3 868 ha
- **hyviä puolia:**
  - laajat yleisvedet kansallispuistossa antavat sille ”selkärangan” ja se on pituudestaan huolimatta hahmotettavissa yhtenäiseksi kansallispuistoksi;
  - rajaus sisältää BSPA-alueet ja Natura-alueet kokonaisuudessaan; suuri osa avomeren biologisesti arvokkaista matalikoista on mukana;
  - potentiaaliset kiistakohteet yleisillä alueilla (Porin edusta ja metsästysalueet) on rajattu ulkopuolelle, ratkaisu mahdollistaa vesilintujen ja harmaahylkeen metsästyksen sulkemisen kokonaan kansallispuiston ulkopuolelle
- **huonoja puolia:**
  - kyseiset kolme luotoryhmää ovat tärkeitä merilintujen pesimis- ja levähdysalueita, jonne ei voida nyt asettaa mairinnouskieltoja;
  - kansallispuiston muodostuu valtion alueelle kolme ”reikää”, jonne voi kohdistua muitakin käyttöpaineita (etenkin tuulipuistojen rakentamista);
  - Metsähallitukselle ei tule mahdollisuutta lopettaa haahkan kesämetsästystä näillä alueilla tai muutoinkaan ohjata metsästystä

F Ulkoraja seuraa pääsääntöisesti kylänrajoja

- suppea vaihtoehto
- yleiset vesialueet rajataan mukaan vain tärkeimpien yleisten luotoryhmien ympärillä (siis käänteisesti vaihtoehtoon E nähden): Uudenkaupungin Harmaaletot 610 ha – mikäli Uusikaupunki on mukana – Rauman Bokreivit 100 ha, Porin Räyhät 550 ha), muuten yleisvesien Natura-alueet ja yleiset luodot jäävät kansallispuiston ulkopuolelle
- yleistä vesialuetta kuuluu kansallispuistoon 1 210 ha ja Metsähallituksen vesialuetta kylänrajan sisällä enimmillään 3 868 ha
- **hyviä puolia:**
  - rajaus sisältää saarten väliset ja kylänrajan sisäpuoliset osat Uudenkaupungin BSPA-alueesta (mikäli Uusikaupunki on mukana) ja koko Ouran BSPA-alueen;

– rajaus ei estä tuulipuistojen rakentamista sopiville yleisvesialueen matalikoille lähelle rannikkoa kun ne jäävät kansallispuiston ulkopuolelle;

– tärkeimmät kolme matalikkoaluetta luotoineen (Harmaaletot, Bokreivit, Räyhät) ovat mukana puistossa

- **huonoja puolia:**
  - huomattava osa ulkosaariston ja avomeren matalikoista jää ulkopuolelle;
  - kansallispuistosta tulee pirstaleinen;
  - kansallispuiston merkitys merenalaisen luonnon suojelussa jää pieneksi;
  - kansallispuisto ei edistä BSPA-alueiden suojelua;
  - yleisvesialueelle heti kansallispuiston lähialueella kohdistuu varmasti paineita tuulivoimapuistojen rakentamiseksi (etenkin kun suojelun tarpeet tällä tavoin rajataan selvästi omaksi alueekseen sisempänä)

G Ulkoraja seuraa tarkasti kylänrajoja

- suppein vaihtoehto
- kansallispuistossa ei ole yhtään yleisiä vesialueita eikä yleisiä luotoja tai matalikkoja
- **hyviä puolia:**
  - rajaus ei voi aiheuttaa ristiriitoja ulkosaariston tai avomeren mahdollisesti tulevien tuulipuistosuunnitelmien, soranottohankkeiden, metsästysharrastuksen tai kalastuksen suhteen, koska mitään näistä ei tule kansallispuistoon
- **huonoja puolia:**
  - kaikki ulkosaariston ja avomeren matalikot jäävät ulkopuolelle;
  - puistosta tulee pirstaleinen, 88 ha yleisiä luotoja ja niihin liittyviä lintualueita jää ulkopuolelle;
  - kansallispuiston merkitys merenalaisen luonnon suojelussa jää pieneksi;
  - kansallispuisto ei edistä BSPA-alueiden suojelua

Ehdotus:

Rajausvaihtoehtoa A täydennetään yleisvesialueiden osalta vaihtoehdolla E. Tällöin yleisvesialueet muodostavat kansallispuistolle selkärangan. Samalla metsästyksen luonnonsuojelulle aiheuttamia ongelmia (vesilintujen ja hylkeiden metsästys) voidaan rajata kokonaan puiston ulkopuolelle.

5 Julkisyhteisön omistamien alueiden mahdollinen liittäminen kansallispuistoon

Selkämeren kansallispuiston valmistelussa on kuntien, erityisesti Rauman kaupungin taholta lähdetty siitä, että tähän kansallispuistoon voitaisiin liittää myös kuntien omistamia saaristo-alueita, jotka Raumalla käsittävät noin 1300 ha saaria ja 5000 ha vesialueita. Tämän on tähän asti katsottu olevan hankkeelle suureksi eduksi, ei vähiten sen takia että Rauma (ja aiemmin myös Uusikaupunki) ovat voimakkaasti ajaneet kansallispuiston perustamista Selkämerelle sekä tehneet aluetta ja sen luontoarvoja tunnetuiksi. Koska kuntien alueiden liittämisestä valtion hallitsemaan kansallispuistoon ei ole aiempaa kokemusta, on syytä harkita liittämisen hyötyjä ja haittoja sekä yleisellä tasolla että Rauman tapauksessa, koska ratkaisut ja järjestelyt tulevat muodostamaan tämän lainkohdan tulkinnassa ennakkotapauksen. Näiden arvioimiseksi on hyvä vertailla kolmea vaihtoehtoista toimintamallia: joko 1) Rauman kaupungin alueita liitetään kansallispuistoon siten, kuin luonnonsuojelulain 22§ tarkoittaa, tai 2) kaupungin alueista muodostetaan yksityisiä luonnonsuojelualueita ja niitä hoidetaan toiminnallisesti osana kansallispuistoa, painottaen virkistyskäyttöä (osin Repoveden kansallispuistoratkaisun mukaisesti), tai 3) Rauman alueista osa liitetään kansallispuistoon ja osasta tehdään yksityinen luonnonsuojelualue. Nämä kaikki kolme vaihtoehtoa ovat luonnollisesti ensi sijassa Rauman kaupungin päättäjiä harkinnassa, samoin kuin neljäs vaihtoehto, luopuminen suojelusta. Kansallispuiston suunnittelun kannalta keskeistä on päätyä ratkaisuun jossa säädökset ja hallinta ovat yhdenmukaisia ja sopusoinnussa jo perustettujen kansallispuistojen periaatteiden kanssa. Vaihtoehtoja voidaan arvioida valtion kannalta seuraavasti:

5.1 Rauman alueita liitetään osaksi kansallispuistoa

Hyviä puolia:

- Suurempi kansallispuisto on arvokkaampi suojelukohde, ratkaisu vahvistaa kansallispuistoa sekä pinta-alan, virkistyskäytön, keskeisten nähtävyyksien että yhteiskunnallisen painoarvon suhteen. Näin on etenkin siinä tapauksessa, jos huomattava osa kaupungin saarista on mahdollista saada mukaan kansallispuistoon
- Ratkaisu edistää luonnonsuojelua, näkyvin muutos on siinä, että talousmetsien hoito Rauman saarilla muuttuu luonnonhoidoksi, joka lähtee suojelutavoitteista
- Kaupunki vastaa osasta kansallispuiston ylläpidon kustannuksia (Rauman kaupungin alustavan kannan mukaan laajennus ei aiheuta valtiolle lisäkustannuksia)
- Kaupunki saadaan kiinteästi mukaan kansallispuiston tunnetuksi tekemiseen, yhteisten hankkeiden rahoitukseen ja toteutukseen
- Myönteinen ennakkotapaus kunnan alueiden liittämisestä ja se saattaa olla hyvä esimerkki muillekin Selkämeren kunnille tai muiden kansallispuistojen sijaintikunnille

Huonoja puolia:

- Liittämisprosessiin liittyy yksityiskohtaisia sopimuksia ja muuta byrokratiaa, ilman aiempaa vertailukohtaa on vaikea ennakoida kaikkia prosessin yksityiskohtia
- Liitettävien alueiden hoidon periaatteista ja yksityiskohdista on saavutettava yksimielisyys kunnan kanssa sekä sopimusvaiheessa että hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnan yhteydessä
- Jos hoidon päälinjoista syntyisi erilaisia näkemyksiä joko perustamisvaiheessa tai myöhemmin, voi tämä heikentää kansallispuistobrändiä täällä tai laajemminkin
- Yksi kaupunki saattaa saada liian dominoivan roolin kansallispuiston julkisuuskuvassa, etenkin jos Selkämeren kansallispuisto jää pieneksi

5.2 Rauman saaristoalueita rauhoitetaan yksityisinä luonnonsuojelualueina – niitä ei tule mukaan kansallispuistoon

Hyviä puolia:

- Rauman alueiden suojelu voidaan turvata myös tällä tavoin
- Kaupunki ja alueellinen ympäristökeskus sopivat rauhoitusmääräyksistä, eikä niiden tarvitse olla samaa tasoa kuin kansallispuistossa
- Ei tarvitse tulkita LsL:n 22§ eikä soveltaa ennen kokeilematonta liittämisprosessia
- Yhtenäisten suojelumääräysten toteuttaminen koko kansallispuistossa on helpompaa
- Kaupungin kanssa ei tarvitse viedä läpi monimutkaista liittämisprosessia

Huonoja puolia:

- Kansallispuisto jää pieneksi ja ohueksi, vähemmän nähtävyyshkohteita puistossa. Puiston kansallinen ja kansainvälinen arvo ja merkitys jäävät heikommaksi
- Vain osa kaupungin saarista ja vesialueesta on Natura-alueita ja muilta osin suojelupäätösten toteutumisesta ei ole varmuutta, todennäköisesti kaupunki ei hae omistamansa merialueen rauhoitusta
- Silläkin osalla kaupungin alueita, jotka rauhoitetaan, ei todennäköisesti saavuteta samoja luonnonsuojelullisia tavoitteita
- Rauman yksityisen luonnonsuojelualueen ja kansallispuiston yhteinen tunnetuksi tekeminen ja markkinointi eivät helposti onnistu. Metsähallituksella ei ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen, miten kaupunki ehkä kuitenkin käyttäisi kansallispuiston mainetta omien alueittensa markkinointiin
- Liittämisen epäonnistumisesta saattaa tulla kielteinen ennakkotapaus, joka ei rohkaise muita kuntia samankaltaiseen yhteistyöhön valtion kanssa
- Jos kaupunki tulee ehdottamaan alueittensa liittämistä kansallispuistoon, on valtion vaikea kieltäytyä tarjouksesta noin kymmenen vuoden keskustelujen, valmistelun ja osallistamisen jälkeen. On mahdollista, että kansallispuiston perustamisen hyväksi pitkään työtä tehneet (Satakuntaliitto, kansanedustajia, järjestöjä, kaupungin virka- ja luottamusmiehiä) kokevat tulleen nolatuiksi valtion taholta

On mahdollista, että Rauman kohdalla päädytään sekamalliin, jossa osa alueista tulee mukaan perustettuun kansallispuistoon ja osa jää ulkopuolelle. Siinä tapauksessa osa Rauman saarista liitetään kansallispuistoon, jossa on yhdenmukainen hoito ja hallinto sen mukaan, miten lainsäädäntö ja asiasta laadittavat sopimukset määrittelevät, ja osa jäisi ulkopuolelle YSA-alueiksi, joissa voi olla puistosta poikkeavia säädöksiä mutta toiminnallisesti niitä voidaan hoitaa osana kansallispuistoa. Tämä mahdollisuus on luonnollisesti parempi kuin että Rauma jäisi kokonaan kansallispuiston ulkopuolelle. Kaupungin mukana olo kansallispuistossa vahvistaisi puistoa sitä enemmän, mitä enemmän alueita olisi mukana ja mitä aktiivisemmin kaupunki osallistuu kansallispuiston tunnetuksi tekemiseen. Toisaalta liittämisprosessin byrokratia lienee yhtä monimutkaista joka tapauksessa. Kansallispuiston perustamisvaiheessa on kuitenkin tärkeintä löytää ratkaisu, jossa Rauman mukaan tulolle saadaan myönteistä julkisuutta ja hyvä yhteistyön ilmapiiri.

Tässä selvityksessä keskitytään seuraavassa tarkastelemaan sitä, miten julkisyhteisön omistamien alueiden liittäminen kansallispuiston osaksi voi tapahtua ja mitä siinä yhteydessä tulee ottaa huomioon.

5.3 Luonnonsuojelulain 22§:n tulkinta tässä tapauksessa

Luonnonsuojelulain 22§:ssä ei ole määritelty yksityiskohtaisesti miten julkisoikeudellisten yhteisöjen omistamien alueiden liittäminen ja sen jälkeen kansallispuiston hallinto järjestetään. Voidaan kuitenkin lähteä seuraavista periaatteista ja nykyisen lainsäädännön tulkinnoista:

- julkisyhteisön omistamien alueiden liittäminen voi tapahtua vasta kansallispuiston perustamisen jälkeen
- LsL:n 22§:n mukaisesti tapahtuva alueiden liittäminen kansallispuistoon ei muuta alueiden omistusoikeutta eli liitettävien alueiden omistusoikeus säilyy julkisoikeudellisella yhteisöllä
- LsL:n määrittely ”yhteisön suostumuksella” tarkoittaa käytännössä sopimusta, jossa on mukana liittämisen ehtoja
- liittäminen on luonteeltaan pysyvää eikä sen purkamisesta voida määrätä sopimuksessa

5.4 Kansallispuistolakiin tarvittavat tarkennukset

Sen sijaan monet yksityiskohdat kaipaavat tässä yhteydessä tarkempaa määrittelyä, jotka osin edellyttävät myös juridista tarkastelua. Niin kauan kuin näitä määrittelyjä ei ole luonnonsuojelulaisissa, tulisi ne kirjata Selkämeren kansallispuistoa koskevaan lakiin. Tällaisia asioita ovat:

- Metsähallituksen asema kansallispuiston hallinnasta vastaavana viranomaisena suhteessa julkisoikeudelliseen yhteisöön, joka omistaa maa- ja vesialueita kansallispuistossa. Tavanomaisessa kansallispuistossa hallintaviranomaisen erillinen määrittely ei ole tarpeen, koska Metsähallitus voi siellä alueen haltijan roolissa päättää useista asioista. Tämän uuden asetelman takia seuraavia seikkoja tulee tarkentaa:
  - mikä taho tai viranomainen päättää julkisoikeudellisen yhteisön alueiden osalta niistä rauhoitusmääräysten poikkeuksista, joihin luonnonsuojelulain 14§ 1 mom. 1–3. kohdat ja 15§ antavat valtuuden? Voisiko olla mahdollista tai tarkoituksenmukaista, että julkisoikeudellinen yhteisö tekisi tällaisia päätöksiä?
  - ovatko vuokrasopimukset (esim. kalavedet, metsästysalueet, maanvuokrat) viranomaisasioita ja kuuluuko niistä päättäminen Metsähallitukselle vai julkisoikeudelliselle yhteisölle tämän omistamien alueiden osalta?
  - mikä on Metsähallituksen (ja alueellisten ympäristökeskusten) asianosaisuus niissä julkisoikeudellisen yhteisön päätöksissä, jotka koskevat tämän omistamaa osaa kansallispuistossa?
  - Laatiiko Metsähallitus koko kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman? Lain mukaan sen laatii ”se viranomainen tai laitos, jonka hallinnassa kansallispuisto on”. Jos Metsähallitus valmistelee hoito- ja käyttösuunnitelman, miten määritellään kansallispuiston muiden maanomistajien rooli suunnitelman valmistelussa, hyväksymisessä ja vahvistamisessa? Jos taas julkisoikeudellinen yhteisö saa valmistella suunnitelman omien alueidensa osalta, miten voidaan varmistaa yhtenäiset tavoitteet sekä samankaltainen vyöhykejako ja viranomaismääräykset koko kansallispuistossa?

- miten laaditaan ja hyväksytään järjestyssäännöt, kun luonnonsuojelulaki lähtee siitä, että ”järjestyssäännön antaa se viranomainen tai laitos, jonka hallinnassa alue on”?
- Muodostetaanko julkisoikeudellisen yhteisön kansallispuistoon liitettävistä alueista LsL:n 21§:n mukaisesti oma suojelualuekiinteistö samalla tavoin kuin Metsähallituksen alueista vai tehdäänkö niistä vain merkintä kiinteistörekisteriin?

Ehdotus:

Selkämeren kansallispuistoa koskevaa lakia säädettäessä valmistaudutaan tilanteeseen, jossa julkisoikeudellisen yhteisön alueita tullaan liittämään puistoon. Lakiin otetaan määräykset, jotka noudattavat seuraavia periaatteita ja mahdollistavat alla olevat ratkaisut:

- Koko kansallispuistossa ovat voimassa yhtenäiset säännökset, joissa ei ole lievennyksiä rauhoitusmääräyksissä tai poikkeavia hoidon ja käytön periaatteita julkisoikeudellisen yhteisön alueiden osalta. Näissä suhteissa noudatetaan pääpiirteissään samoja periaatteita kuin muissakin eteläsuomalaisissa kansallispuistoissa. Tämä varmistaa sekä tämän kansallispuiston että koko suomalaisen kansallispuistoverkoston yhtenäisyyden
- Metsähallitus määritellään koko kansallispuiston hallinnasta vastaavaksi viranomaiseksi
- Metsähallitus päättää LsL 14–15§:n mukaisista poikkeuksista rauhoitusmääräyksiin koko kansallispuiston osalta. Lupamyyntiä voivat tehdä hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla muutkin kuin Metsähallitus koskien koko kansallispuistoa.
- Julkisoikeudellinen yhteisö voi päättää omistamiensa, kansallispuistoon kuuluvien alueiden vuokrauksesta ulkopuolisille tahoille (tai Metsähallitukselle) noudattaen kuitenkin säädettävän kansallispuistolain periaatteita sekä niitä kansallispuiston hoidon yleisiä periaatteita ja yksityiskohtaisia määritelmiä, jotka on kirjattu hoito- ja käyttösuunnitelmaan. Alueiden kansallispuistoon liittämisen aikaan voimassa olevat vuokra- tai käyttöoikeussopimukset ovat voimassa sopimuskauden päättymiseen saakka.

- Metsähallitus laatii kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman. Sen laadinnassa noudatetaan osallistavan suunnittelun periaatteita ja siinä otetaan huomioon ne asiat, joihin julkisoikeudellinen yhteisö on sitoutunut luovuttaessaan alueitaan osaksi kansallispuistoa. Yhteisö hyväksyy suunnitelman omien alueitensa osalta ennen vahvistamista. Mahdolliset erimielisyydet ratkaistaan ympäristöministeriön linjausten mukaisesti. Koko kansallispuistoa koskevat hoidon ja käytön yleiset periaatteet tulee määrittellä tavallista tarkemmin ja mahdollisimman suurelta osin jo Selkämeren kansallispuistoa koskevassa laissa. Muilta osin ne on täsmennettävä valtion ja yhteisön välisessä sopimuksessa. Määrittelyjen tulee olla riittävän selkeitä, jotta vältetään erimielisyydet hoito- ja käyttösuunnitelman laadintavaiheessa. Tärkeitä sovittavia kysymyksiä ovat – em. viranomaispäätösten lisäksi – ainakin metsien hoito, luontomatkailu, metsästyks, kalastus ja muut ulkopuolisten käyttöoikeudet puiston alueisiin.
- Metsähallitus ja alueelliset ympäristökeskukset määrittellään asianosaisiksi niissä julkisoikeudellisen yhteisön päätöksissä, jotka koskevat sen kansallispuistossa olevien alueiden käyttöä

5.5 Valtion ja julkisoikeudellisen yhteisön välinen sopimus

Joukko muita kysymyksiä voidaan ratkaista sopimalla niistä siinä yhteydessä kun sovitaan julkisyhteisön omistamien alueiden liittämistä kansallispuistoon. Metsähallituksen kannalta on tärkeää, että tässä yhteydessä sovitaan menettelystä seuraavissa kysymyksissä:

- kenen toimesta laaditaan ja hyväksytään toimenpidesuunnitelmat, jotka koskevat julkisoikeudellisen yhteisön omistamaa osaa kansallispuistossa? Mikä on Metsähallituksen mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmien sisältöön, jos se ei laadi niitä ja etenkin, jos niiden sisältö poikkeaa hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksista?
- miten järjestetään julkisoikeudellisen yhteisön omistamien alueiden hoitotoimenpiteet, palvelurakenteiden rakentaminen, huolto, opastus ja valvonta? Hoito- ja käyttösuunnitelman sekä mahdollisesti tarpeellisten toimenpide-

suunnitelmien laadinnan jälkeen ei tehtävien toimenpiteiden suhteen liene erilaisia näkemyksiä, mutta kustannusten maksamisesta, aikataulusta ja operatiivisten toimenpiteiden toteutuksesta tulee sopia menettelytavat.

- miten operatiivinen toiminta alueilla, opastus ja tiedotus koordinoidaan siten, että kansallispuiston toiminnot toteutetaan järkevästi ja kustannustehokkaasti sekä säilytetään kuva yhtenäisestä kansallispuistosta?

Ratkaisut edellä oleviin avoimiin kohtiin tulee määrittellä kansallispuiston perustamisen yhteydessä. Tällöin niitä kuntia, jotka harkitsevat alueitten liittämistä kansallispuistoon, kiinnostavat erityisesti ne säädökset, jotka koskevat liittämisprosessia sekä alueiden hallintaa ja hoitoa liittämisen jälkeen. Samalla tavoin ympäristöministeriön ja Metsähallituksen tulee tietää ja voida ottaa huomioon ne kunnan toiveet ja erityispiirteet, jotka ajankohtaistuvat alueiden liittämässä puistoon.

Teknisesti tämä molemminpuolinen kommunikaatio tapahtuisi parhaiten siten, että valtion ja kunnan välillä laaditaan ja hyväksytään sopimus. Se olisi ensi vaiheessa esisopimus, joka muuttuisi varsinaiseksi sopimukseksi sen jälkeen kuin eduskunta on hyväksynyt Selkämeren kansallispuistoa koskevan lain. Sopimuksen ensimmäinen osa määritteli ne julkisoikeudellisten yhteisöjen alueita koskevat erityismääräykset, jotka aiotaan kirjata valtioneuvoston ja sen jälkeen eduskunnan käsittelyyn menevään lakiehdotukseen, ja toinen osa määritteli Rauman kaupungin aikomukset saaristoalueiden liittämistä kansallispuistoon. Kolmannessa osassa määrittellään muut, lähinnä yhteistoimintaan ja operatiiviseen toimintaan liittyvät, molempien osapuolien tärkeänä pitämät asiat. Saattaa olla, että sopimuksia tarvitaan kaksi: ympäristöministeriön ja kunnan sekä Metsähallituksen ja kunnan välille. Mikäli jokin toinen kunta tämän jälkeen haluaisi liittää alueitaan kansallispuistoon, tulaisiin samoja periaatteita soveltamaan myös niissä liittämissopimuksissa.

Ehdotus:

Koska Rauma harkitsee omien alueittensa liittämistä puistoon, tulee ennen kansallispuistolain säätämistä sopia kaupungin kanssa niistä periaatteista ja menettelyistä, joita noudatetaan Selkämeren kansallispuistossa. Ympäristöministeriön ja kunnan tulee voida sopia ainakin seuraavista asioista:

- lakiehdotuksen sisällön pääkohdat (kansallispuiston tarkoituksipykälä, koko kansallispuiston aluerajaus ja em. tarkennukset)
- julkisoikeudellisen yhteisön puistoon liitettäväksi aikomien alueiden rajaukset
- liitettävällä alueella olevan taloudellisen toiminnan jatkuminen tai päättyminen, uusista vuokra- ja käyttöoikeussopimuksista pidättäytyminen siirtymäaikana, siirtymäajan pituus
- kansallispuiston vesialueella ja maalla olevien sähkön, veden, lämmön jne. siirtolinjojen ylläpito ja huolto
- kansallispuiston merialueella olevien laiva- ja veneväylien ylläpito ja parantaminen sekä niihin liittyvien merenkulun turvalaitteiden rakentaminen ja ylläpito kansallispuistossa
- sopimuksen voimassaoloaika

Metsähallitus pitää puolestaan tarpeellisena sopia samanaikaisesti julkisoikeudellisen yhteisön kanssa seuraavista asioista:

- toimenpidesuunnitelman – joka tarkentaa hoito- ja käyttösuunnitelmaa – voi laatia Metsähallitus tai alueen omistaja, ja sen vahvistaa aina Metsähallitus
- Metsähallitus laatii koko kansallispuistoa koskevan järjestyssäännön, joka noudattaa hoito- ja käyttösuunnitelmassa vahvistettuja periaatteita ja ratkaisuja, sekä pyytää siitä valmisteluvaiheessa puiston muiden maan- ja vedenomistajien lausunnot.
- Metsähallitus vastaa operatiivisesta toiminnasta kansallispuistossa. Se voi sopia tehtäväkokonaisuuksien suorittamisesta tai hankinnasta alueen omistajan kanssa samalla kuin alueiden liittämistä puistoon sovitaan tai, molempien niin halutessa myös myöhemmin. Tässä yhteydessä tulee soveltuvin osin ottaa huomioon kilpailuttamista koskeva lainsäädäntö
- liitettäviä alueita koskevan paikkatietoaineiston sekä vuokra- ja käyttöoikeussopimuksia

koskevan tiedon vaihtaminen Metsähallituksen ja julkisoikeudellisen yhteisön välillä

- julkisoikeudellisen yhteisön maankäyttölinjatukset hoito- ja käyttösuunnitelman laadintaa varten
- julkisoikeudellisen yhteisön alueiden hoidon ja huollon kustannusten jaosta sovitaan samassa sopimuksessa kuin alueiden liittämisestä kansallispuistoon.

5.6 Selkämeren kansallispuiston hoitokunta

Mikäli julkisoikeudellisen yhteisön omistuksessa olevia alueita liitetään perustettavaan kansallispuistoon, toimintojen yhteensovittamisen edistämiseksi Metsähallitus on valmis asettamaan Selkämeren kansallispuiston hoitokunnan, jossa olisi edustettuina kunnat sekä tärkeimmät viranomaiset ja muut sidosryhmät. Hoitokunnan toimiaika olisi neljä vuotta ja se on neuvoa-antava sekä antaa halutessaan lausuntoja ja tekee aloitteita eri tahoille. Siihen voidaan nimetä 5–15 jäsentä ja sen puheenjohtajana toimii Metsähallituksen edustaja.

6 Kansallispuiston rauhoitusmääräysten paikalliset erityispiirteet

6.1 Kalastus

Selkämeren kansallispuistossa voidaan noudattaa samoja periaatteita kuin muissakin merialueen kansallispuistoissa koskien kalastusta. Metsähallitus, ja julkisoikeudellisten yhteisöjen omistamien alueiden osalta vesialueen omistaja, voivat vuokrata kalavesiä ja myydä lupia. Tämä on ollut yleinen käytäntö tähänkin saakka merikansallispuistoissa. Kansallispuistoon kuuluvilla alueilla yhteistoiminnasta lupamyynnissä, lupien määrittelyssä, markkinoinnissa jne. sovitaan Metsähallituksen ja vesialueen omistajan kesken. Yksityiskohdista päätetään hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Yleisillä vesialueilla kalastus jatkuu samalla tavoin kuin tähänkin saakka. Sen sijaan kalankasvatus kuten muukaan tuotannollinen toiminta ei ole mahdollista kansallispuistossa. Kalastuksen osalta ei ole tarpeen poiketa muissa merialueen kansallispuistoissa vallitsevasta käytännöstä, jota kalastajat ovat pitäneet hyvänä ja toimivana linjana. Täällä alueen ammattikalastajat ovat kuitenkin pelänneet kansallispuiston tuovan rajoituksia kalastukseen, kalankasvatukseen tai hylkeiden metsästyksen.

6.2 Metsästys

Metsästyksessä vallitsee molemmissa maakunnissa paljon enemmän erilaisia näkemyksiä kuin kalastuksesta. Eteläsuomalaisissa kansallispuistoissa noudatetaan yleisperiaatetta, että vain hirven ajo on mahdollista Metsähallituksen luvalla. Merensaaristossa sijaitsevat kansallispuistot poikkeavat metsästyssäädösten suhteen jonkin verran muista suomalaisista kansallispuistoista. Saaristomeren kansallispuistoasetuksessa on määräys, jonka mukaan metsästys on mahdollista kansallispuiston yhteistoiminta-alueen sisällä asuville Metsähallituksen luvalla. Siellä kuitenkin hylkeet ja hanhet on rauhoitettu hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Samoin Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa metsästys on sallittu paikallisille asukkaille. Tammisaaren saariston kansallispuistossa on vesilintujen metsästys sallittu paikallisille asukkaille Metsähallituksen luvalla aivan uloimman

saariston kahdeksalla luodolla. Lisäksi kaikissa suomalaisissa kansallispuistoissa on mahdollista LsL 15§:n perusteella ja Metsähallituksen luvalla vähentää liian runsaslukuisiksi tai vahingolliseksi käyneen eläinlajin yksilöitä. Tätä mahdollisuutta on saariston suojelualueilla tähän mennessä sovellettu vieraspetojen ja ketun vähentämiseen.

Viime vuosien aikana käydyssä pohdinnoissa koskien Selkämeren kansallispuiston mahdollista perustamista ovat juuri metsästyksen järjestämiseen liittyvät kysymykset herättäneet eniten keskustelua. Tähän useita syitä:

- paikalliset metsästysseurat pelkäävät vuokra-alueittensa pienenevän
- eräät Selkämeren yleisten luotojen ryhmät (Harmaaletot, Bokreivit sekä Räyhät) ovat tärkeitä vesilinnustusalueita, joilla käy vesilintujen metsästäjiä laajemmalta alueelta
- uskotaan saarille talvehtimaan jäävien hirvieläinten aiheuttavan tuhoja
- pelätään Säpin muffonikannan liiallista lisääntymistä ilman metsästystä
- kalastajat haluavat harmaahylkeiden ampumisen olevan mahdollista kaikkialla, koska ne vaikeuttavat merkittävästi kalastusta ja aiheuttavat ongelmia myös kalankasvatukselle.

Metsähallitus on vuokrannut hirvieläinten metsästysoikeuksia ehdotetun kansallispuiston alueella 7 seuralle ja vuokra-alueen pinta-ala käsittää noin 70% laajimman vaihtoehdon mukaisista Metsähallituksen alueista. Vesilintujen metsästykselle tärkeimmät alueet sijaitsevat ulkosaariston kolmella yleisten luotojen alueella (kts. seuraavassa).

Harmaahylje on 1990-luvun puolivälistä alkaen tehnyt paluuta vanhoille kalavesilleen Selkämerellä. Alueen läpi kulkee paljon hylkeitä: keväällä etelään matkalla Perämeren poikimisalueilta ja syksyllä lähemmäs rannikkovesiä kalaparvien perässä. Jostakin syystä harmaahylkeet nousevat vain harvoin täällä vesikiville, ja kevään karvanvaihtokaan Selkämeren hylkeistä useimmat lienevät maakoilemassa eteläisen Saaristomeren ulkoluodoilla. Näiden käyttäytymispiirteiden ja ulkomeren ahto-

jäiden vähenemisen takia harmaahylkeitä on hyvin vaikea metsästä Selkämerellä. Toisinaan hylje nostaa päänsä veden pinnalle kalanpyydysten tai kalankasvattamojen lähellä, mutta niiden veteen ampuminen on ongelmallista. Aivan uloimmassa saaristossa saattaa tavata yhden tai kaksi harmaahyljettä matalikolla maissa. Ainoa hyljelaumojen suosima alue Selkämerellä on Kustavin Södra Sandbäckin ja Sandbäckin hylkeidensuojelualue.

Metsästyksen järjestämisen suhteen on olemassa seuraavia vaihtoehtoja (H–J):

H Paikalliset olosuhteet huomioon ottava tavallista laajempi metsästys

- laajin vaihtoehto, jonka perusteena on perinteisen saaristokulttuurin säilyminen ja nykyisen tilanteen melko vähäinen muutos
- sallitaan Metsähallituksen (tai alueen omistajan) luvalla seuraavat metsästyksen muodot:
  - hirvieläinten (ml. metsäkauris, valkohänkäkauris) ja muflonin metsästys suurilla metsäpeitteisillä saarilla (tarkemmin hoito- ja käyttösuunnitelmassa);
  - supikoiraa ja minkkiä metsästetään (lintuyhdyskunnille aiheutuvien tuhojen ehkäisemiseksi);
  - kolmella yleisten luotojen alueella – Porin Rähät, Rauman Bokreivit ja Uudenkaupungin Harmaaletot – sallitaan vesilintujen metsästys syksyllä 20.8. alkaen Metsähallituksen luvalla (tämä vaihtoehto on mahdollista vain siinä tapauksessa, että näitä yleisiä alueita ei rajata ulos puistosta, kts. vaihtoehto E);
  - harmaahylkeen metsästys mahdollistetaan sitä varten osoitetuilla alueilla. Nämä määritellään hoito- ja käyttösuunnitelmassa, niitä olisi 1–5 kpl ja mahdollisesti kyseessä olisivat em. vesilintujen metsästysalueet. Mikäli Kustavin Södra Sandbäckin – Sandbäckin hylkeidensuojelualue liitetään kansallispuistoon, sitä ei tulla avaamaan metsästykselle.
- Porin Preiviikinlahden sorsastuksen osalta käytäntö on suurin piirtein linjassa sen kanssa, mitä on sovittu paikallisten ihmisten kanssa eri toimintojen vyöhykejaosta lahdella mikä merkitsee, että valtion alueilla ei metsästetä.
- **hyviä puolia:**
  - vahvistaa mahdollisuuksia saada yleiset luodot mukaan kansallispuistoon (antaa niille

pesimäaikaisen rauhan, lopettaa siellä häiriötä aiheuttavan haahkan kesämetsästyksen);

– voi myötävaikuttaa kuntien alueiden laajempaan puistoon liittämiseen kuin muutoin;

- **huonoja puolia:**

– ratkaisu poikkeaa muista eteläsuomalaisista kansallispuistoista, minkä aiheuttaa ongelmia kansallispuistobrändin vaalimisessa ja vaarantaa kansallispuistojen nykyisiä hoidon ja käytön periaatteita;

– muut luontoharrastajat kuin metsästäjät pitänevät tätä vaihtoehtoa liian sallivana;

– osa metsästäjistä ei halua mitään rajoituksia nykyiseen metsästyskäytäntöön.

I Varovainen metsästyksen mahdollistaminen

- varovainen vaihtoehto
- vesilintujen metsästys on kiellettyä kansallispuistossa, mutta sallitaan Metsähallituksen (tai alueen omistajan) luvalla seuraavat metsästyksen muodot:
  - hirvieläinten (ml. metsäkauris, valkohänkäkauris) ja muflonin metsästys suurilla metsäpeitteisillä saarilla (tarkemmin hoito- ja käyttösuunnitelmassa);
  - harmaahylkeen metsästys sitä varten osoitetuilla alueilla (määritellään hoito- ja käyttösuunnitelmassa, lukumäärältään 1–5 aluetta);
  - ketun kuten minkin ja supikoiran vähentäminen voidaan hoitaa liiallisesti lisääntyvän lajin poikkeusmenettelyllä (LsL 15§).
- Porin Preiviikinlahden sorsastuksen osalta käytäntö on suurin piirtein linjassa sen kanssa, mitä on sovittu paikallisten ihmisten kanssa eri toimintojen vyöhykejaosta lahdella mikä merkitsee, että valtion alueilla ei metsästetä.
- **hyviä puolia:**
  - menettely voi tyydyttää osaa metsästäjäkunnasta;
- **huonoja puolia:**
  - kansallispuistoon ei ehkä saataisi yleisiä alueita mukaan, mikä olisi kuitenkin tarpeen sekä saariryhmien pesimälinnuston suojelun että vedenalaisen luonnon suojelun kannalta;
  - vesilintujen metsästyksen kieltäminen Selkämeren valtion alueilla aiheuttaa voimakasta vastustusta metsästäjien taholta.

J Etelä-Suomen mantereen kansallispuistojen mukainen periaate

- suppein vaihtoehto
- vain hirven ajo sallitaan kansallispuistossa Metsähallituksen luvalla
- liiallisesti lisääntyneiden eläinlajien poisto tai vähentäminen on mahdollista LsL:n 15§:n nojalla (erityisesti muffloni, valkohäntäkauris, supikoira ja minkki)
- metsästyksen harjoittamista varten kolme yleisten luotojen aluetta jätetään kansallispuiston ulkopuolelle (kts. edellä)
- Porin Preiviikinlahden sorsastuksen osalta käytäntö on suurin piirtein linjassa sen kanssa, mitä on sovittu paikallisten ihmisten kanssa eri toimintojen vyöhykejaosta lahdella mikä merkitsee, että valtion alueilla ei metsästetä.
- **hyviä puolia:**
  - johdonmukaisuus ja yhteneväinen linja useimpien eteläsuomalaisten kansallispuistojen kanssa
  - noudattaa kansainvälisesti sovittuja kansallispuiston (IUCN luokka II) luokituksen periaatteita
- **huonoja puolia:**
  - paine kaikkien yleisten luotojen (88 ha) jättämiseksi kansallispuiston ulkopuolelle voi käydä suureksi. Näillä alueilla on kuitenkin suuri luonnonsuojelullinen arvo sekä pesimälinnuston että vedenalaisen luonnon suojelun kannalta;
  - kuntien alueita tullaan todennäköisesti liittämään vähemmän puistoon kuin muutoin;
  - kalastajat ja metsästäjät vastustavat hylkeen pyynnin kieltoa, jälkimmäiset myös vesilinnustuksen lopettamista.

Ehdotus:

Selkämeren kansallispuistossa ratkaisut toteutetaan vaihtoehdon J mukaisesti, sillä kansallispuistoverkostossa ja puistojen hoidon periaatteissa on tärkeää ylläpitää johdonmukaista linjaa luonnon monimuotoisuuden suojelun suhteen ja noudattaa kansainvälisesti hyväksyttyä käytäntöä kansallispuisto-luokituksen osalta. Mikäli hallikanta kasvaa alueella ekosysteemin toimivuuden tai uhanalaisten lajien kannalta haitallisen suureksi, tulisi selvittää yhteistyössä tutkimusorganisaatioiden kanssa LsL 15§:n nojalla toteutettavan haitallisesti lisääntyneen eläinlajin vähentämisen perusteita.

7 Uuden kansallispuiston perustamisen vaatimat lisäresurssit

7.1 Nykytila

Tällä hetkellä Metsähallituksen hallinnassa olevia alueita Selkämeren saaristossa hoidetaan Turun ja Säskylän toimipisteistä. Nykyisillä resursseilla ei ole ollut mahdollista rakentaa kävijäpalveluja, tehdä luonnonhoitotöitä tai valvoa aluetta. Nyt kyseessä olevalla saaristoalueella on tähän mennessä tehty Metsähallituksen toimesta seuraavia toimenpiteitä:

- luontotyyppien kuviokartoitusta koko alueella (kesken)
- kasvisto- ja linnustoinventointeja 1990-luvulla
- Luvian Säpin luonnonhoitosuunnitelma (kesken, siihen liittyen nautakarjan laidunnus aloitettiin 2008)
- vanhan saaristolaistilan kunnostusta Uudenkaupungin Vekarassa (vuokralainen tehnyt vuokrasopimuksen edellyttämänä)
- luonnonhoitotöitä ja lampaiden laidunnusta Vekarassa (talkootyönä)
- umpeenkasvavien kotojen raivausta Porin Preiviikin saaristossa (talkootyönä)

Porin saaristossa ja Preiviikinlahdella on useita luontopolkuja ja lintutorneja, joiden hoidosta vastaa Porin kaupunki. Osaa näistä hoidetaan Metsähallituksen ja kaupungin välillä tehdyn sopimuksen perusteella, osalta viime vuosina hankituista alueista sopimus vielä puuttuu. Porin kaupungin virkamiehet ovat olleet myönteisiä yhteistyön edelleen kehittämiseksi. Rauman kaupungilla on omissa saarissaan leirintäalue, leiripaikkoja, merkittyjä polkuja ja muita kävijäpalveluja. Kylmäpihlajan majakka on vuokrattu matkailuyrittäjälle. Kuuskajaskarin saarella olevien entisten kasarmien purkamista harkitaan ja kaupunki etsii saarelle tehokkaampaa matkailukäyttöä. Rauman kaupunki on tarjoutunut jatkamaan kävijäpalvelujen rakentamista ja huoltoa omalla kustannuksellaan myös kansallispuiston perustamisen jälkeen. Merikarvian kunta omistaa Ouran saariston tärkeimmän käyntikohteen eli Ouraluodon ja siellä olevan entisen luotsiaseman, joka on kunnostettu matkailukäyttöön. Merikar-

vian kunnanhallitus on suhtautunut myönteisesti yhteistyöhön kansallispuiston mahdollisen perustamisen jälkeen. Eurajoen kunnalla on virkistysalue Kaunissaassa, jossa on myös kävijäpalveluja. Myös tämä kunta on yhteistyölle myönteinen.

Hyvin toimiva yhteistyö edellyttää jatkossa toimivaa työnjakoa kuntien ja Metsähallituksen välillä. Näyttää todennäköiseltä, että ainakin aluksi kaikki ne kunnat, joiden alueita mahdollisesti liitettäisiin kansallispuistoon, haluavat itse hoitaa omien alueittensa palvelut hoito- ja käyttösuunnitelmassa sovittujen linjojen mukaan. Tässä työnjaossa Metsähallitukselle jää vastuu omassa hallinnassaan olevien alueiden kävijäpalveluista, huollosta, opastuksesta ja valvonnasta. Operatiivisessa toiminnassa tullaan varmaankin etsimään kustannustehokkaita ja toimivia yhteistyön muotoja esim. osin töitä ulkoistamalla. On kuitenkin epävarmaa, missä määrin muiden kuntien kuin Rauman ja ehkä Porin halu ja resurssit riittävät alueiden hoidon kustannusten kattamiseen, ainakaan pidemmällä tähtäimellä.

7.2 Kansallispuiston toiminnan kustannukset

Puiston perustaminen aiheuttaisi Metsähallitukselle merkittäviä haasteita ja kustannuksia. Palvelujen sijoittuminen, taso ja niiden rakentamisen ajoitus määrittää hoito- ja käyttösuunnitelmasa, mutta ainakin seuraavat merkittävät työkohteet ja toiminnot ovat jo nyt tunnistettavissa:

- luontotyyppi- ja lajistoinventointien loppuun saattaminen koko suunnittelualueella, mukaan lukien yksityiset suojelualueet. Arvioitu työmäärä on luontotyyppi-inventointien osalta noin 6 htkk Metsähallituksen alueiden osalta ja noin 30 htkk YSA-alueilla ja Rauman kaupungin alueilla. Lajistoinventointien arvioitu työmäärä on noin 8 htkk (lähinnä linnusto- ja kasvillisuusinventointeja). Nämä on aikomus tehdä vuosina 2009 ja 2010
- vedenalaisen luonnon inventoinnit käynnistyvät Life+ -hankkeen toimesta Selkämerellä vuonna 2009 ja ne tuottavat osalta aluetta ai-

- neistoa hoidon ja käytön suunnittelulle. Inventointien laajentamisen rahoitus on vielä avoimna
- hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen Selkämeren kansallispuistolle sekä siihen liittyville YSA-alueille. Metsähallitus varautuu tähän 12 htkk työpanoksella, joka jakautuu kahdelle vuodelle. Suunnittelu on erityisesti osallistamisen laajuuden vuoksi varsin vaativa (pitkä alue). Työt on aloitettava heti, jos laki Selkämeren kansallispuistosta hyväksytään eduskunnassa
  - kävijäpalvelujen aikaan saaminen ja kehittäminen merkittävämmissä käyntikohteissa (Kustavin Katanpää ja Isokari, Luvian Säppi ja Porin Preiviikinlahti sekä mahdollisesti Uudenkaupungin Vekara). Säpin laiturin ja kulkusillan uusiminen, tulipaikkojen, opastuspisteiden, luontopolkujen yms. rakentaminen Metsähallituksen saarille.
  - luonnonhoitotöiden (raivaukset, ennallistaminen, niitot, laiduntaminen) käynnistäminen, jatkaminen ja vuosittainen ylläpito ainakin Merikarvian Ourassa, Porin Preiviikinlahden niityillä, Luvian Säpissä sekä Uudenkaupungin Putsaareissa, Vekarassa ja Isokarissa
  - kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten korjaus ja kunnossapito (Katanpään linnakkeen rakennuksia, kalastajatila Vekarassa, kaksi majakanvartijoiden taloa Säpissä)
  - luvattomien ja sopimuksettomien mökkien poistaminen tai purkaminen yli kymmeneltä saarelta
  - käynnissä oleva Life Luonto -hankkeella voidaan ylläpitää Porin Preiviikinlahden laidunmaita vuoden 2010 loppuun, sen jälkeen rahoitusvastuu niiden osalta siirtyy kokonaisuudessaan Metsähallitukselle
  - vuonna 2009 palkattava, Turkuun sijoitettava erätarkastaja vastaa metsästyksen, kalastuksen ja luonnonsuojelun valvonnan kehittämisestä Selkämerellä
  - vuonna 2009 Life+ -hankkeen yhteydessä hankittava pieni huoltovene sijoitetaan Selkämeren kansallispuistoon pysyvästi. Pienen huoltoveneen hankinta ei edellyttäne lisäresursseja, mutta käyttökustannuksiin tulee varautua.

Näistä toimenpiteistä Metsähallitus ei kykene selviytymään ilman lisäresursseja. Kansallispuiston toimintaa varten Metsähallituksen tulee kyetä seuraaviin toiminnan laajennuksiin:

- avaamaan mahdollisesti uusi toimipiste Porissa tai Raumalla. Pori on lähempänä työkohteita
- palkkaamaan suunnittelija/puistonhoitaja ja varautumaan alueiden huoltotyön kustannuksiin. Tässä kansallispuistossa tulee olemaan huomattavan paljon vaativaa sidosryhmäyhteistyötä, mikä vie ison osan työpanoksesta

Taulukko 5. Selkämeren kansallispuiston viitteellinen budjetti vuodelle 2010

Investoinnit		Tarkennus
Toimiston kalustus ja koneet	7 000	2 tietokonetta, tulostin, huonekalut, ensimmäisenä vuonna
Palvelurakenteet puistossa	150 000	Viiden ensimmäisen vuoden ajan, yhteensä 750 000 €
Yhteensä	157 000	Toisesta toimintavuodesta alkaen 150 000 €
Hoidon ja ylläpidon kustannukset		Tarkennus
Toimipisteen ylläpito, vuokra ja sähkö	15 000	Arviolta 1 250 €/kk
Atk-kulut, 2 päätettä	5 000	
Suunnittelijan palkkakulut	50 000	Sisältää matkakulut
Huoltotöiden kustannukset	60 000	Palkkaus ja/tai palvelujen osto
Ison huoltoveneen leasing	30 000	Arvioitu 7 vuoden sopimuksen ja 250 000 €:n hinnan mukaan
Ison huoltoveneen käyttö	9 000	Polttoaine, huollot, talvisäilytys
Pienemmän huoltoveneen käyttö	6 000	Polttoaine, huollot, talvisäilytys
Puuhuolto	10 000	
Yhteensä	185 000	

- hankkimaan vesisuihkulla varustettu alumiinirunkoinen vene, mahdollisesti keulaportilla varustettu, pituudeltaan 8–10 metriä. Veneellä tulee voida ajaa ja rantautua Pohjanlahden vaikeissa olosuhteissa. Venettä tarvitaan rakennusmateriaalin, roskien, karjan yms. kuljetukseen. Selvitetään ensisijaisesti leasing-vaihtoehtoa.
- sijoittamaan puiston infrastruktuurin rakentamiseen ja parantamiseen 750 000 € ensimmäisten viiden toimintavuoden aikana (ensisijaiset kohteet, kts. edellä)
- sijoittamaan Selkämeren kansallispuiston toimintamenoihin (ml. palkkaukset ja toimitilakustannukset) 185 000 €/vuosi

Ehdotus:

Metsähallituksen arvion mukaan Selkämeren kansallispuiston käyttökustannukset tulevat olemaan noin 185 000 € vuodessa. Lisäksi kansallispuiston toiminnan käynnistäminen edellyttää vuosittaista 150 000 €:n lisämäärärahaa viiden ensimmäisen vuoden aikana. Ilman näitä panostuksia Metsähallituksen ei ole mahdollista käynnistää Selkämeren kansallispuiston toimintaa.

8 Yhteenvedo ehdotuksista ja perustamisen keskeiset edellytykset

8.1 Yhteenvedo Metsähallituksen ehdotuksista

Mikäli Selkämeren kansallispuiston päätetään perustaa, Metsähallitus ehdottaa, että se toteutetaan seuraavalla tavalla.

Yhteistoiminta-alue. Selkämeren kansallispuistolle määritellään kansallispuistolaisa yhteistoiminta-alue, jonka sisällä olevat Metsähallituksen hallinnassa olevat alueet muodostavat kansallispuiston. Tämä yhteistoiminta-alue käsittää 10 Natura 2000 -aluetta Selkämeren saaristossa Merikarvian, Porin, Luvian, Eurajoen, Rauman, Pyhärannan, Uudenkaupungin ja Kustavin kuntien alueella. Lisäksi yhteistoiminta-alue kattaa näiden ulkopuolelle jäävät sisäisten aluevesien yleiset vesialueet ja luodot.

Yhteistoiminta-alueen ulkopuolelle rajattavat alueet. Tämän laajan ja yhtenäisen yhteistoiminta-alueen ulkopuolelle ehdotetaan rajattavan kahdenlaisia alueita: 1) kolme yleisten luotojen aluetta eli Porin Râyhät, Rauman Bokreivit ja Uudenkaupungin Harmaaletot ehdotetaan jätettäväksi kansallispuiston ulkopuolelle ja perustettavaksi samanaikaisesti asetuksella erillisiksi luonnonsuojelualueiksi, joilla vesilintujen syysmetsästy ja hylkeiden metsästy olisi sallittua, ja 2) Porin kohdalla kansallispuisto katkeaa siten, että Tahkoluodon ja Preiviikinlahden välinen merialue ei kuulu kansallispuistoon tai sen yhteistoiminta-alueeseen, koska alueella on maakuntakaavaluonnoksessa tuulipuistovaraus. Lisäksi ulompana merellä on soranottoalue.

Kansallispuiston pinta-ala perustamisvaiheessa. Näin rajattuna yhteistoiminta-alueeseen kuuluu 1 587 ha Metsähallituksen maata sekä 3 868 ha vesialuetta kylärajan sisällä ja 108 000 ha yleistä vesialuetta.

Selkämeren kansallispuistoa koskevan lain erityispiirteet. Myös siinä tapauksessa, että Rauman kaupungin tai jonkin muun julkisoikeudellisen yhteisön maita liitetään kansallispuistoon, tulee

koko kansallispuistossa olla voimassa yhtenäiset säädökset. Kansallispuistosta säädettävässä laissa tulee määritellä Metsähallitus kansallispuiston hallinnasta ja hoidosta vastaavaksi viranomaiseksi, joka päättää LsL:n 14–15§:n mukaisista poikkeuksista rauhoitussäännöksiin koko kansallispuistossa sekä laatii hoito- ja käyttösuunnitelman. Metsähallitus ja alueelliset ympäristökeskukset määritellään asianosaisiksi niissä julkisoikeudellisen yhteisön päätöksissä, jotka koskevat sen kansallispuistossa olevien alueiden käyttöä.

Esisopimus ympäristöministeriön ja julkisoikeudellisen yhteisön välillä. Lakiin kirjattavien määrittelyjen lisäksi valtion ja julkisoikeudellisen yhteisön väliset suhteet on täsmennettävä ympäristöministeriön ja yhteisön välisessä esisopimuksessa, joka muuttuu lain hyväksymisen jälkeen sopimukseksi. Tähän kuuluvia asioita ovat ainakin lakiehdotuksen sisällön pääkohdat, kansallispuiston aluerajaus, julkisoikeudellisen yhteisön puistoon liitettäväksi aikomien alueiden rajaukset, taloudellisen toiminnan jatkuminen tai päättyminen liitettävillä alueilla sekä erilaiset alueen infrastruktuuriin liittyvät asiat.

Esisopimus Metsähallituksen ja julkisoikeudellisen yhteisön välillä. Vastaavalla tavalla kuin edellä, tulee myös Metsähallituksen ja yhteisön välillä sopia keskeisistä, kansallispuiston hallintoon ja hoitoon liittyvistä asioista. Näitä ovat ainakin järjestysäännön ja toimenpidesuunnitelmien laatimismenettely, puiston hoidon ja käytön operatiivisen toiminnan organisointi yhteisön alueilla, liitettävien alueiden kaavoitustilanne ja muut maankäytön linjaukset, paikkatietoaineiston sekä vuokra- ja käyttöoikeussopimista koskevan tiedon vaihto. Lisäksi julkisoikeudellisen yhteisön alueiden hoidon ja huollon kustannusten jaosta sovitaan samassa sopimuksessa kuin alueiden liittämisestä kansallispuistoon.

Selkämeren kansallispuiston hoitokunta. Jos kansallispuistoon liitetään muita kuin Metsähallituksen alueita, tulee Metsähallitus eri toimintojen yhteensovittamisen edistämiseksi asettamaan

Selkämeren kansallispuiston hoitokunnan, jossa ovat edustettuina kunnat sekä tärkeimmät viranomaiset ja muut sidosryhmät.

Kalastus. Selkämeren kansallispuistossa voidaan noudattaa samoja periaatteita kuin muissakin merialueen kansallispuistoissa koskien kalastusta. Kylänrajojen sisäpuolella olevia vesialueita vuokrataan ja niille myydään kalastuslupia. Yleisillä vesialueilla kalastus jatkuu samalla tavoin kuin tähänkin saakka. Sen sijaan kalankasvatusta kuten muutakaan tuotannollista toimintaa ei harjoiteta kansallispuistossa.

Metsästy. Selkämeren kansallispuistossa on syytä noudattaa samanlaisia periaatteita kuin muissa eteläisen Suomen kansallispuistossa. Näin ollen vain hirven ajo sallitaan kansallispuistossa Metsähallituksen luvalla. Lisäksi liiallisesti lisääntyneiden eläinlajien poisto tai vähentäminen on mahdollista LsL:n 15§:n nojalla (esim. mufloni, valkohäntäkauris, supikoira ja minkki). Metsästyksen harjoittamista varten kolme yleisten luotojen aluetta jätetään kansallispuiston ulkopuolelle.

Kansallispuiston hoidon ja ylläpidon edellyttämät lisäresurssit. Metsähallituksen arvion mukaan Selkämeren kansallispuiston käyttökustannukset tulevat olemaan noin 185 000 € vuodessa. Lisäksi kansallispuiston toiminnan käynnistäminen edellyttää vuosittaista 150 000 €:n lisämäärärahaa viiden ensimmäisen vuoden aikana. Ilman näitä panostuksia Metsähallituksella ei ole mahdollisuutta käynnistää Selkämeren kansallispuiston toimintaa.

8.2 Kansallispuiston perustamisen keskeiset edellytykset.

Ehdotukseen Selkämeren kansallispuiston perustamisesta sisältyy eräitä kansallispuistojen hoidon periaatteisiin ja kansallispuistojärjestelmään liittyviä periaatteellisia kysymyksiä, jotka edellyttävät erityistä harkintaa. Näitä ovat mm.:

- LsL 22§ soveltaminen ensimmäistä kertaa. Ratkaisuilla voi olla merkittävä vaikutus ei pelkästään perustettavaan kansallispuistoon vaan yleisemminkin kansallispuistojen hallintaa ja hoitoa koskeviin periaatteisiin. Tässä syntyy ennakkotapaus, joka vaikuttaa tuleviin käytäntöihin;

- yhteistoiminta-aluekäytännön soveltaminen. Ratkaisu on toimiva saaristo- ja meripuistoissa mutta tätä on aiemmin käytetty vain Saaristomeren kansallispuiston yhteydessä;
- Etelä-Suomen kansallispuistoja koskevat metsästyskäytännöt; ja
- Natura-alueitten maanhankinnan loppuun saattaminen. Saaristo- ja meripuistot ovat luonteeltaan hajanaisia. Siksi suojeleuhjelmien toteutuksessa tulee alueiden hankkimisella valtiolle varmistaa, että perustettavasta kansallispuistosta tulee hallinnollinen ja toiminnallinen kokonaisuus ja ettei perustamalla hajanaisia yksityisiä luonnonsuojelualueita vaikeuteta puiston toimivuutta.

Metsähallitus katsoo, että Selkämeren kansallispuisto voidaan perustaa vain siten, että

- Metsähallitus nimetään kansallispuistolaissa hallintaviranomaiseksi koko kansallispuistossa
- maapinta-ala kansallispuistossa on jo perustamisvaiheessaan yli 1 000 ha ja mahdollisimman suuri osa vielä toteuttamattomista Natura-alueista (2 855 ha) hankitaan valtiolle
- kansallispuistossa on samat säädökset ja toimintaperiaatteet koko alueella
- esisopimukset Rauman kaupungin kanssa on allekirjoitettu ennen hallituksen esityksen antamista eduskunnalle
- valtio saa takeet siitä, että Rauman kaupungin alueista vähintään pääosa Natura-verkoston kuuluvista osista liitetään kansallispuistoon sen perustamisen jälkeen
- Metsähallitukselle osoitetaan Selkämeren kansallispuiston toiminnan käynnistämiseen 750 000 € viiden vuoden ajan sekä vuosittain 185 000 € hoidon ja ylläpidon kustannuksiin.

Metsähallituksen selvitys,
asianro 5760/620/2008

Edita Prima Oy, Helsinki 2009